

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku Ročník 12

DRAVCE A SOVY

Birds of Prey and Owls – Journal of Raptor Protection of Slovakia

1

2016

**SPRÁVY PRACOVNÝCH
SKUPÍN 2015**

DRAVCE A SOVY

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku

Ročník 12 / Číslo 1 / 2016

Vydáva: Ochrana dravcov na Slovensku

Vedúci redaktor: Michal Noga

Redakčná rada: Lucia Deutschová,
Hana Latková, Marcel Uhrin

Grafická úprava: Grafické štúdio – DUDOK,
www.dudok.sk

Preklady: Lucia Deutschová, Roman
Slobodník, Martina Badidová

ISSN: 1336 - 6874

Náklad: 200 kusov

Neprešlo jazykovou úpravou.

Adresa:

Ochrana dravcov na Slovensku
Raptor Protection of Slovakia (RPS)
Kuklovská 5
841 04 Bratislava

e-mail: dravce@dravce.sk

www.dravce.sk

tel.: 02 / 555 734 40

mobil: 0911 882 626

Bankové spojenie: Tatra banka a.s.

IBAN: SK551100000002623078364

ICO: 317 97 717

Fotografia na titulke:

Sokol rároh (*Falco cherrug*). Z víťaznej série fotografií zo súťaže Fotografia roka 2015. Autor: Stanislav Harvančík.

Fotografia na zadnej strane obálky:

Ďalšie víťazné fotografie zo súťaže Fotografia roka 2015 podľa hlasovania členov a sympatizantov RPS.

40. VÝROČIE ZALOŽENIA RPS

Oslava na členskej schôdzi v Tatranskej Štrbe, 2015.

Foto: M. Gális.

LIFE energia
www.lifeenergia.sk

NA ÚVOD... MALÉ ČLENSKÉ PROJEKTY 2016

Vďaka (aj vašim) dvom (či trom) percentám z dane a sponzorským darom môžeme každý rok podporiť v špeciálnom programe tie najlepšie zábery svojich členov. Tento rok bolo podaných 16 žiadostí. Niektoré nás veľmi príjemne prekvapili svojím novátorským prístupom a naozaj originálnou témou. V komisii bolo šesť hodnotiteľov, každému projektu sme prideliť určitý počet bodov. Vybraných bolo 12 projektov, podporili sme vytváranie hniezdných príležitostí pre dravce v areáli škôl, búdky pre sovy a mapovanie ich výskytu, monitoring výra, skúmanie vernosti sokola myšiara svojmu rodisku. Nové témy a lokality priniesli projekty na monitoring orla kríklavého na Spiši, výskum početnosti jastraba s využitím akustického monitoringu, aj „smetiskový“ projekt. Všetky projekty prinesú výsledky využiteľné z dlhodobého hľadiska. Popis úspešných Malých členských projektov RPS 2016 a priebežné výsledky nájdete na www.dravce.sk/mcp. Možno vás inšpirujú do ďalšej výzvy.

Lucia Deutschová
výkonná riaditeľka/executive director

VŽDY ČERSTVÉ SPRÁVY!

www.facebook.com/dravce.sk
www.dravce.sk/spravodaj

OBSAH

Úvod 3

Správy pracovných skupín 2015

Chavko J. – Orol kráľovský (<i>Aquila heliaca</i>)	4
Korňan J. – Orol skalný (<i>Aquila chrysaetos</i>)	6
Maderič B. – Orol kríklavý (<i>Aquila pomarina</i>)	8
Chavko J. – Orliak morský (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	9
Chavko J. – Sokol sťahovavý (<i>Falco peregrinus</i>)	10
Chavko J. – Sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	11
Slobodník R. – Sokol červenonohý (<i>Falco vespertinus</i>)	12
Slobodník R. – Sokol myšiara (<i>Falco tinnunculus</i>)	14
Maderič B., Svetlák J. – Haja červená (<i>Milvus milvus</i>)	17
Noga M. – Kaňa popolavá (<i>Circus pygargus</i>)	19
Nemček V. – Kaňa močiarňa (<i>Circus aeruginosus</i>)	20
Noga M. – Výr skalný (<i>Bubo bubo</i>)	21
Nemček V. – Sova obyčajná (<i>Strix aluco</i>)	22
Pačenovský S., Šotnár K. – Pôtk kapcavý (<i>Aegolius funereus</i>)	23
Pačenovský S., Šotnár K. – Kuvíček vrabčí (<i>Glaucidium passerinum</i>)	24
Noga M. – Sčítanie myšiariok ušatých na zimoviskách 2015/2016	25

Príspevky

Chavko J. – Zimné sčítanie vybraných druhov dravcov 15. až 17. januára 2016 na Slovensku	26
Nemček V. – Pro Silva hospodárenie v lesoch – správna cesta pre ochranu vtáctva?	35
Šotnár K., Obuch J. – Mapovanie lesných druhov sov v Harmaneckej a Žarnovíckej doline	37
Dravecký M. – RPS na stretnutí maďarských dravčiarov	38
Veselovský T. – Súťaž s myšiarkami	38

Foto: J. Chavko

OROL KRÁĽOVSKÝ

(*Aquila heliaca*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

Š. Danko, J. Mihók, J. Chavko, S. Harvančík, L. Šnierer, A. Dubravský, B. Landsfeld, L. Prešínský, R. Galaš, J. Pavelka, L. Deutschová, J. Izakovič, B. Matejovič, E. Hrtan, P. Chrašč, S. Kováč, M. Balla, V. Pečeňák a M. Olekšák.

Súhrn výsledkov monitoringu na Slovensku:

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	57
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	46
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	45
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	33
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	55
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	12

Odhad početnosti hniezdnej populácie v SR v roku 2015 predstavuje 48 – 50 párov.

Výsledky monitoringu na západnom Slovensku:

- 25 skontrolovaných domovských okrskov
- 7 párov nezahniezdilo (len opustené hniezdiska), v jednom prípade je veľmi pravdepodobné, že jeden pár z Považského Inovca bol otrávený poľnohospodármi pri trávení hľadavcov
- 18 obsadených domovských okrskov, jeden pár si len hniezdo postavil, ale nezahniezdil
- 17 párov zahniezdilo a znieslo násadu, priem. 1,0 ml.
- 11 párov zahniezdilo a vyvedli 18 mláďat (5× 1, 5× 2, 1× 3 a 6× 0); priemer 1,6 ml.
- 6 párov neúspešných, príčiny: 1 prípad na hniezde 2 uhynuté mláďatá – príčina neznáma, 4 prípady, kedy bolo hniezdo násadou opustené pre vyrušovanie (najmä lesné a poľnohospodárske práce), 1 prípad úhynu mláďaťa hneď po vyletení na 22 kV konštrukcii

Na 25 sledovaných hniezdiskách zahniezdilo spolu 17 párov; zastúpenie v jednotlivých orografických celkoch: Trábeč - 5, Považský Inovec - 4, Trnavská pahorkatina a Podunajská rovina - 2, Nitrianska pahorkatina, Pohronský Inovec, Hronská pahorkatina, Záhorské pomoravie - 1. Najvyššia denzita párov bola zaznamenaná v Trábeči a v Považskom Inovci, jeden pár pravdepodobne zahniezdil v Malých Karpatoch ale nepodarilo sa ho dohľadať.

Súhrn výsledkov monitoringu na východnom Slovensku:

- 32 kontrolovaných domovských okrskov
- 28 domovských okrskov obsadených pármí
- 28 párov zahniezdilo a znieslo násadu, priem. 1,3 ml.
- 22 párov hniezdilo úspešne a vyviedli 37 mláďat, priem. 1,7 ml.
- 6 párov hniezdilo neúspešne, príčiny: 2 prípady sterilnej znášky, 4 prípady príčina neznáma

V Slanských vrchoch v pohorí zahniezdil 1 pár, ďalší 1 pár v nížinnom lese – Ondavská rovina a 20 párov hniezdilo v nížinných agrocenózach (Východoslovenská rovina, Východoslovenská pahorkatina, Zemplínske vrchy a Košická kotlina).

Za najväčšiu súčasnú hrozbu straty priaznivého stavu populácie orla kráľovského možno považovať extrémne intenzívne poľnohospodárske využívanie krajiny, iracionálne aktivity trávenia drobných zemných cicavcov a nezákonný odstrel a trávenie.

OROL SKALNÝ

(*Aquila chrysaetos*)

Ján Korňan

Foto: J. Korňan

Riešitelia:

M. Macek, L. Šimák, M. Dravecký, M. Lehocký, K. Šotnár,
J. Mihók, S. Ondruš, J. Hofma, B. Sedláková, J. Pavelka, L. Šnirer,
E. Feriancová, T. Flajs, J. Tesák

Zdroje údajov a spolupráca:

M. Ballo, M. Dobrota, A. Dubravský, M. Gejdoš, S. Harvančík,
J. Kicko, J. Kormančík, P. Kubík, B. Landsfeld, B. Machcinik,
J. Mikuš, P. Orel, R. Reťkovský, M. Špilák, Z. Vavřík, P. Vrlík, J. Zoldy

Kontrolované teritóriá	<i>Checked territories</i>	95
Obsadené teritóriá s výskytom min. 1 dultného orla	<i>Territories occupied by at least 1 adult</i>	92
Počet zistených párov	<i>Number of recorded pairs</i>	87
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	59
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	40
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	42
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	19

V roku 2015 40 párov hniezdilo úspešne a vyvedlo 42 mláďat. Ide o historicky najvyšší zistený počet vylетенých mláďat na Slovensku! V dvoch prípadoch vyleteli 2 mláďatá bez zásahu človeka. 19 párov bolo neúspešných (13× straty na znáškach, 6× strany na mláďatách). Veľký podiel strát bolo spôsobených vplyvom veternej kalamity v máji 2015.

Zachránené slabšie mláďa v Chočských vrchoch. Na hlave vidieť krvavé stopy po útoku staršieho súrodca (*kainizmus*). Mláďa úspešne vyletelo v rámci záchranného projektu na severnej Morave.
Foto: J. Korňan

Označovanie samice v Národnom parku Malá Fatra.
Vľavo vidieť uloveného myšiaka lesného.
Foto: J. Korňan

Diviak patrí medzi zriedkavejšiu korisť orlov skalných.
Foto: J. Korňan

Príčiny strát:

- 2× zosunutie hniezda, spadnutie hniezda
- 2× predácia kunou
- 1× predácia krkavcom
- 1× vypadnutie mláďaťa z hniezda
- 1× spilený strom
- 1× vyrušovanie človekom
- 5× straty prirodzené z bližšie nezistených príčin
- 6× neznáme príčiny.

REHABILITÁCIE

- Adultný samec nájdený pri Liptovskom Mikuláši od 26.5.2012 v stanici (zapálený ramenný kĺb) takmer isto trvalý hendikep.
- Adultná samica nájdená 5.4.2013 v Západných Tatrách po súboji s iným orlom. Trvalé poškodenie zraku, trvalý hendikep.
- Samica z NATANT nájdená 14.1.2014, pravdepodobne zasiahnutá el. prúdom, pravdepodobne trvalý hendikep.
- Samica z Likavky nájdená neďaleko vysokého nápätia, amputácia krídla, trvalý hendikep.
- Samec z Malých Karpát, zasiahnutý elektrickým prúdom, rehabilitovaný.
- Trojročná orlica nájdená v Západných Tatrách, krúžok A1498, krúžkovaná na hniezde ako mláďa v Nízkych Tatrách v r 2012.
- Všetky uvedené orly boli rehabilitované v Záchrannej stanici v Zázrivej.

Dvojkusová zchladená znáška v pohorí Žiar. Vo svahu nad hniezdom bola nájdená plechovka od piva, ktorú tam „zabudol“ „birdwatcher“, ktorý pravdepodobne spôsobil neúspešnosť hniezdenia.
Foto: J. Korňan

OZNAČOVANIE A ODBER VZORIEK

Podiel jednotlivých riešiteľov na označovaní orla skalného (krúžkované pull./odber vzoriek): M. Maccek 11/0, L. Šimák 10/0, M. Dravecký 6/0, J. Korňan 4/3, J. Mihók 1/0, L. Šnirer 1/0.

Foto: B. Maderič

OROL KRIKĽAVÝ

(*Aquila pomarina*)

Boris Maderič

Riešitelia:

Danko Š., Dravecký M., Gulák E., Hrtan E., Karaska D., Kicko J., Lehocký M., Maderič B., Mihók J., Mikiara Š., Pečeňák V., Rehtorík P., Suchánek O., Šnírer L., Šotnár K.

Spolupracovníci:

Brndiar J., Dubravský A., Ďurian P., Gombaský M., Hapl E., Harvančík S., Kícková K., Löbbová D., Macková A., Majko P., Olekšák M., Platko J., Popovics J., Senk S., Šiman P., Tesák J., Vrlík P.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	125
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	112
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	80
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	67
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	68
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	12
Krúžkované jedince (pull.)	<i>Ringed specimens (pull.)</i>	41

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti populácie druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Podiel jednotlivých riešiteľov na monitoringu populácie orla krikľavého bol nasledovný (počet kontrolovaných hniezdných lokalít/počet dohľadaných obsadených hniezd/počet vyletených mláďat): **MADERIČ B.** (55/29/27), **DRAVECKÝ M.** (21/8/6), **DANKO Š.** (13/10/9), **MIHÓK J.** (8/8/8), **KARASKA D.** (8/8/7), **GULÁK E.** (7/6/4), **LEHOCKÝ M.** (4/2/0), **ŠNÍRER L.** (3/3/3), **ŠOTNÁR K.** (3/3/3), **PEČEŇÁK V.** (1/1/0), **REHTORÍK P.** (1/1/1) a **SUCHÁNEK O.** (1/1/1). V roku 2015 z hniezd 67 produktívnych párov úspešne vyletelo spolu 68 mláďat (66× 1, 1× 2). Jeden prípad vyvedenia dvoch mláďat bez zásahu človeka zaznamenal vo svojom území **REHTORÍK P.**

Členovia pracovnej skupiny označili na hniezdach spolu 41 mláďat ornitologickými kovovými krúžkami a súčasne odčítateľnými plastovými krúžkami svetlomodrej série so žltým trojmiestnym alfanumerickým kódom. Podiel jednotlivých riešiteľov na označovaní orla krikľavého bol nasledovný (ornitologický kovový krúžok/farebný plastový krúžok): **DANKO Š.** 9/9, **KARASKA D.** 8/8, **MIHÓK J.** 8/8, **MADERIČ B.** 7/7, **ŠNÍRER L.** 3/3, **ŠOTNÁR K.** 3/3, **DRAVECKÝ M.** 2/2 a **SUCHÁNEK O.** 1/1.

Príčina neúspešnosti hniezdenia bola uvedená členmi pracovnej skupiny len v 6 prípadoch, z nich 2× predácia pull. *Accipiter gentilis*, 1× vypadnutie pull. z hniezda počas búrky, 1× zosunutie hniezda s pull., 2× neznáma príčina.

Na územne príslušný Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie (Medzilaborce, Humenné) bol podaný podnet na zabezpečenie ochrany 11 hniezdných lokalít v Laboreckej vrchovine (**MADERIČ B.**).

Foto: J. Chavko

ORLIAK MORSKÝ

(*Haliaeetus albicilla*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Lengyel, J. Chavko, Š. Danko, J. Mihók, J. Lipták, S. Harvančík, A. Dubravský, L. Šnirer, J. Svetlík, V. Prachár, M. Balla, M. Olekšák, D. Karaska, O. Suchánek, J. Hoľma

Spolupracovníci:

R. Jureček

Súhrn výsledkov monitoringu na Slovensku:

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	21
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	15
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	12
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	10
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	18
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	2

Odhad početnosti hniezdnej populácie v SR v roku 2015 predstavuje 13 - 15 párov.

Na západnom Slovensku bolo v Dunajských luhoch a v Borskej nížine kontrolovaných spolu 19 hniezdisk 9 párov. V Podunajskej rovine zahniezdilo 7 párov z ktorých 6 párov hniezdilo úspešne a vyviedli spolu 11 mláďat, jeden pár v dôsledku vyrušovania ťažbou dreva opustil hniezdo. Jeden nový pár v Podunajskej rovine zahniezdil pri Malom Dunaji. V Borskej nížine na 4 hniezdiskách nebolo preukázané zahniezdenie. V Hronskej pahorkatine rovnako nebolo preukázané zahniezdenie na minuloročnom hniezdisku.

Na východnom Slovensku bolo kontrolovaných 5 hniezdisk. Vo Východoslovenskej rovine zahniezdili 3 páry, z toho 2 úspešné páry vyviedli mláďatá (2 × 2) a 1 pár opustil násadu kvôli výstavbe posedu poľovníkmi. Jeden pár vo Východoslovenskej rovine sa na hniezdisku zdržoval, ale nezahniezdil. V Slovenskom krase spadlo 1 hniezdo aj s násadou. V Košickej kotline hniezdil úspešne 1 pár, ktorý vyviedol 1 mláďa.

Na strednom Slovensku na Oravskej priehrade sa 1 pár zdržoval na hniezdisku, ale nezahniezdil.

Tento rok na našom území došlo k zahniezdeniu 2 nových párov. Na druhú stranu, až 6 párov, ktoré úspešne hniezdili v predchádzajúcej sezóne (r. 2014), tento rok nezahniezdilo.

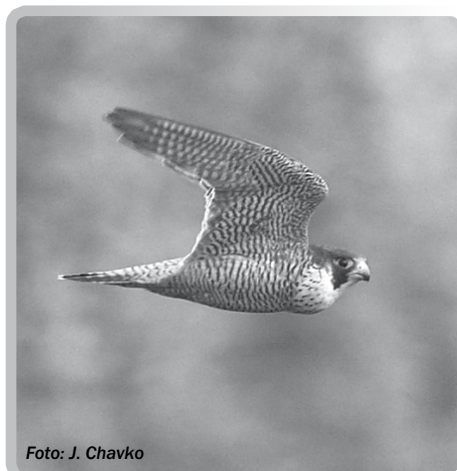

Foto: J. Chavko

SOKOL ŠTAHOVAVÝ

(*Falco peregrinus*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Lipták, M. Lehocký, S. Ondruš, E. Gulák, P. Rechterik, Z. Biháriová, L. Deutschová, M. Oleksák, S. Harvančík, L. Šnirer, A. Dubravský, K. Šotnár, B. Sedláková, J. Hoľma, M. Filipek, I. Kalafusová, T. Flajs, P. Bačkor, V. Balaška, J. Chavko

Spolupracovníci:

J. Obuch, J. Žiak, P. Balko, M. Ballo, M. Macek, I. Kupsák, P. Šiman, T. Hulík, J. Tesák, A. Páleš, E. Hapl, D. Löbbová, M. Jasík, L. Prešínský, R. Galaš, P. a I. Bryndza, Z. Pochop, V. Hruz

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	130
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	122
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	87
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	72
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	min. 171
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	15

Odhad hniezdnej populácie v SR v roku 2015 predstavuje 160 - 220 párov.

Monitoring bol vykonaný v nasledovných orografických celkoch: Malé Karpaty, Biele Karpaty, Burda, Štiavnické vrchy, Vtáčnik, Strážovské vrchy, Kremnické vrchy, Žiar, Malá Fatra, Veľká Fatra, Starohorské vrchy, Nízke Tatry, Chočské vrchy, Západné Tatry, Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Volovské vrchy, Čierna hora, Slovenský kras, Slanské vrchy, Poľana, Muránska planina, Veporské vrchy, Slovenský raj, Vihorlat, Stolické vrchy a Rožňavská kotlina.

- 130 hniezdisk bolo skontrolovaných
- 122 hniezdisk bolo obsadených jedincami alebo párami
- 87 párov zahniezdilo a znieslo násadu
- 72 párov hniezdilo úspešne a vyviedlo minimálne 171 mláďat, 17× 1, 22× 2, 23× 3, 9× 4 a 1× 5, skutočný počet vyletených mláďat bol však vyšší, pretože pri kontrolách vyletených mláďat sa nie vždy podarilo zaznamenať všetky vyletené jedince. Priemer 2,4 mláďaťa na úspešné páry a 2,0 mláďaťa na všetky páry. V tomto roku sme zaznamenali hniezdenie 16 nových párov!

Zaznamenali sme jeden zaujímavý prípad, kedy mladá 1 ročná samica vyhnala z hniezda inkubujúcu adultnú samicu, ktorá sa už na hniezdo nevrátila a mladá samica obsadila hniezdisko. Na hniezde zachladli 4 vajcia! Na Slovensku sme monitoring zabezpečovali s aktívnou účasťou 36 mapovateľov a spolupracovníkov. Podakovanie patrí Štátnej ochrane prírody SR, jej viacerým pracoviskám, správam CHKO Strážovské vrchy, Štiavnické vrchy, Ponitrie, správam NP Slovenský kras, Slovenský raj, Vysoké a Nízke Tatry, Malá a Veľká Fatra a Muránska planina.

SOKOL RÁROH

(*Falco cherrug*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, J. Lipták, J. Mihók, L. Deutschová a J. Lengyel

Spolupracovníci:

M. Olekšák, M. Balla

Foto: J. Chavko

Kontrolované hniezdiska	<i>Checked breeding territories</i>	48
Obsadené hniezdiska	<i>Occupied breeding territories</i>	32
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	32
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	27
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	89
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	5

Odhad hniezdnej populácie v SR v roku 2015 predstavuje 32 - 34 párov.

Populácia sokolov rárohov hniezdi v nížinách na západnom a východnom Slovensku.

Výsledky monitoringu na západnom Slovensku:

- 34 skontrolovaných hniezdísk (historické + súčasné).
- na súčasných 34 hniezdiskách zahniezdilo spolu 23 párov a 11 párov nezahniezdilo.
- 23 párov zahniezdilo a znieslo násadu.
- 20 párov hniezdilo úspešne a vyviedli spolu 66 mláďat: 3× 0, 2× 1, 5× 2, 2× 3, 7× 4, 4× 5.
- Priemer 3,3 ml. na úspešné páry a 2,9 ml. na všetky páry.
- 3 páry hniezdili neúspešne, príčiny: 1 prípad, kedy mladý pár nevysedel násadu, 1 prípad pravdepodobnej otravy páru pri trávení hlodavcov, 1 prípad, príčina neznáma, okrem toho je reálne, že v niektorých prípadoch uhynuli aj vylietané mláďatá v dôsledku trávenia hlodavcov.

Výsledky monitoringu na východnom Slovensku:

- 14 skontrolovaných hniezdísk.
- 9 párov zahniezdilo a znieslo násadu.
- 7 párov hniezdilo úspešne a vyviedli spolu 23 mláďat 2× 0, 1× 2, 3× 3, 3× 4.
- priemer 3,3 mláďaťa na úspešné páry a 2,6 mláďaťa na všetky páry.
- 2 páry hniezdili neúspešne, príčiny: 1 prípad kedy mladý pár nevysedel mláďatá a 1 prípad nálezu 3 uhynutých mláďat, predpokladá sa usmrtenie bleskom, alebo otrávením.

Za najväčšiu súčasnú hrozbu straty priaznivého stavu populácie sokola rároha možno považovať extrémne intenzívne poľnohospodárske využívanie krajiny a iracionálne aktivity trávenia drobných zemných cicavcov.

Foto: J. Chavko

SOKOL ČERVENONOHÝ

(*Falco vespertinus*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, R. Slobodník, J. Lengyel, M. Noga, S. Kováč, L. Deutschová

Spolupracovníci:

T. Veselovský, K. Bacsá, F. Tulis, B. Maderič, M. Deraj

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	20
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	5
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	2
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	4
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	1
Krúžkované jedince (pull.)	<i>Ringed specimens (pull.)</i>	0

Odhad hniezdnej populácie v SR predstavuje 3 – 5 párov.

V roku 2015 bol prílet na hniezdiská veľmi sporadický, kým prvé jedince sme zaznamenali už v prvej májovej dekáde, posledné jedince do Karpatskej kotliny prileteli v poslednej dekáde júna. Neskorý prílet v kombinácii s nízkou potravnou ponukou v jarnom období spôsobil, že z pôvodných piatich teritórií zahniezdili len dva páry (ORC Podunajská rovina), pričom úspešne vyhniezdili len jeden pár v hniezde straky (4 juvenilny). Ďalší pár hniezdiaci v búde sa rozpadol v dôvodu predácie samice (Slobodník & Tulis, 16.6.2015). Hniezdne teritórium z roku 2014 pri Trnave v roku 2015 nebolo obsadené, sokoly červenonohé sa tu vyskytovali v pohniezdnom období v priebehu augusta a septembra.

Problémy s využívaním poľnohospodárskej krajiny na posledných hniezdiskách spomínané v poslednej správe žiaľ pretrvávajú. Do popredia vystupuje najmä odstraňovanie nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá je základným predpokladom pre zachovanie hniezdných biotopov, ako aj extrémna intenzifikácia poľnohospodárstva a likvidácia trávnych porastov, ktoré sú predpokladom pre zachovanie potravných refúgií sokola červenonohého (drobné zemné cicavce, rovnokridlovce). Osobitne významnou hrozbou pre prežitie druhu je iracionálne trávenie drobných zemných cicavcov, ktoré realizujú poľnohospodárske podniky v stále vyššej miere.

Foto: J. Chavko

V rámci projektu Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline (LIFE11 NAT/HU/000926) bolo na zastavenie negatívneho trendu v piatich CHVÚ vytvorených 330 hniezdných príležitostí inštaláciou búdok (300 kusov) a imitácií havraních hniezd (30). Na historických hniezdiskách v piatich CHVÚ bola realizovaná výsadba 900 stromov pôvodnej drevinovej vegetácie (najmä duby, topole, javory, jasene, moruše a hrušky). V uvedených CHVÚ prebieha snaha o ochranu krkavcovitých druhov vtákov (prostredníctvom rozhodnutí príslušných okresných úradov) ako nezastupiteľných staviteľov hniezd (nie len) pre sokoly červenonohé. Pre príslušné poľnohospodárske subjekty sa realizovalo tzv. agroporadenstvo kvôli možnosti ich zapojenia sa do agroenvironmentálno-klimatického opatrenia v rámci Programu rozvoja vidieka 2014-2020, za účelom trvalo udržateľného hospodárenia, významného pre zlepšenie priaznivého stavu biotopov sokolov červenonohých.

Foto: J. Chavko

Foto: M. Bursa

SOKOL MYŠIAR

(*Falco tinnunculus*)

Roman Slobodník

Riešitelia:

R. Slobodník, V. Slobodník, J. Lengyel, K. Šotnár,
S. Kováč, T. Veselovský, K. Bacsa, D. Kaplán

Spolupracovníci:

M. Bursa, J. Tonhaiser, J. Chavko,
rodina Maladiovcov

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	93
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	93
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	91
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	81
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	362
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	13
Krúžkované jedince (pull / ad)	<i>Ringed pull. / juv. + ad.</i>	334/6

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V roku 2015 došlo k zintenzívnieniu monitoringu druhu v dôsledku zvýšenej hniezdnej ponuky (počas roka 2014 bolo inštalovaných 300 polobúdok a 30 umelých hniezd) na juhozápade Slovenska (orografické celky Podunajská rovina, Nitrianska a Trnavská pahorkatina) v Chránených vtáčích územiach Sysľovské polia, Lehnice, Ostrovné lúky, Dolné Považie a Úľanská mokraď. Populácia hlavného druhu koristi – hraboša poľného, v porovnaní s rokom 2014 dosahovala nižšie hodnoty, čo sa následne prejavilo na hniezdnej produktivite sokola myšiara, nie však na jeho populačnej hustote, ktorá lokálne dosahovala mimoriadne vysoké hodnoty (20 p./0,63 km², Dolné Považie). Najbližšie dve hniezda boli od seba vzdialené len 40 cm od seba (Ostrovné lúky).

Spolu bolo kontrolovaných 93 hniezdisk (46 v Podunajskej rovine, 30 v Hornonitrianskej kotline, 13 v Nitrianskej pahorkatine a 4 hniezdiská v Trnavskej pahorkatine). Zaregistrovali sme spolu 97 prípadov (4 neúspešné páry sa pokúsili o náhradné hniezdenie). Z celkového počtu 2 páry nezahniezdili (bol vytvorený pár bez registrácie znášky), 91 párov hniezdilo, z toho 81 úspešne, 13 neúspešne a u jedného páru nemáme informáciu o výsledku hniezdenia (Trnavská pahorkatina). Najväčšiu lokálnu vzorku predstavuje polobúdková populácia sokola myšiara na Hornej Nitre (27 hniezdisk). Spolu bolo vo všetkých známych prípadoch znosených 405 vajec (n=77, tab.1), pričom najpočetnejšie sa vyskytovali znášky o počte 5 vajec (34 prípadov). Zaujímavý je prípad deväťkusovej násady v Podunajskej rovine (Tvrdošovce). V 20tich prípadoch sa nepodarilo identifikovať úplný počet vajec.

Tab. 1: Primárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2015 (počty prípadov s uvedeným počtom vajec v jednej znáške).

počet vajec	2	3	4	5	6	7	8	9	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=77)	1	3	12	34	17	7	2	1	405	5,26

V 69 prípadoch sme identifikovali počet vyliahnutých mláďat (spolu 329). Najpočetnejšie zastúpenie bolo opätovne tvorené 5 (34 prípadov) resp. 6 (13) alebo 4 mláďatá v jednej búde (12). V štyroch prípadoch sme identifikovali straty na celých hniezdach, čo predstavovali neoplodnené znášky (2 hniezda, spolu 11 vajec), alebo v podobe predácie (2 prípady, 14 vajec).

Tab. 2: Sekundárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2015 (počty prípadov s uvedeným počtom vyliahnutých mláďat v jednej znáške).

počet mláďat	1	2	3	4	5	6	7	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=69)	2	1	5	12	34	13	2	329	4,77

Z hniezd spolu vyletelo 362 mláďat (tab. 3). Najčastejšie prípady tvorili hniezda tvorené piatimi mláďatami (32 hniezd), nasledujú 4 (20) resp. 6 členné hniezda (12). Prvé mláďatá vyleteli z hniezd už na konci mája, naopak z posledného monitorovaného hniezda vyleteli mláďatá až v auguste (Podunajská rovina). Druhé hniezdenie v rámci jednej sezóny sme v sledovaných oblastiach nezaznamenali.

Tab. 3: Terciárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2015 (počty prípadov s uvedeným počtom vyletených mláďat v jednej znáške).

počet mláďat	1	2	3	4	5	6	7	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=81)	3	3	9	20	32	12	2	362	4,47

V jednom prípade sa nepodarilo zistiť presný počet vyletených mláďat. Celkovo aj s neúspešnými hniezdeniami (13 prípadov) bol priemer 3.85 mláďaťa/1 hniezdo, resp. 4.47 mláďaťa/1 úspešné hniezdo, čím zaraďujeme rok 2015 medzi priemerné z hľadiska hniezdnej úspešnosti. V porovnaní s rokom 2014 sú počty všetkých produkcií o niečo nižšie (viď. Správa za rok 2014).

*Mláďatá sokola myšiara vo veku približne 14 dní.
Foto: R. Slobodník*

*Farebné značenie vo forme plastových odčítacích krúžkov zvyšuje šancu na získanie cenných údajov o hniezdnej filopatrii.
Foto: J. Lengyel*

Tab. 4: Terciárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2015 (počty prípadov s uvedeným počtom vyletených mláďat v jednej znáške, všetky hniezda).

počet mláďat	0	1	2	3	4	5	6	7	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=94)	13	3	3	9	20	32	12	2	362	3,85

Mláďatá boli označené aj plastovými krúžkami (viac o projekte: <http://www.cr-birding.org/node/1307>). V jednom prípade bola riešená úspešne adopcia mláďaťa (pôvodom Bratislavy) do búdky s jediným mláďaťom. Z hľadiska monitoringu hniezdiacich párov sme získali cenný údaj o disperzii mláďaťa, kedy bol zaznamenaný presun jedinca do búdky v severnej časti Hornonitrianskej kotliny. Jediniec bol nájdený uhynutý v búdke v k.ú. Pravenec (okr. Prievidza), pričom bol krúžkovaný v inej búdke vo vzdialenosti takmer 15 kilometrov od rodiska (merané cez Google earth, tab. 5). Uvedený jediniec bola samica, dôvod úhynu nie je známy.

Tab. 5: Kontrolný odchyt monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2015

Krúžok hliníkový (plastový)	Dátum krúžkovania	Dátum kontroly	Uplynulý čas (dni)	Vzdialenosť (km)	Okolnosti	Pohlavie	Kontroloval
H 20735 (109)	5.6.2014	24.5.2015	349	14,7	úhyn v búdke	samica	R. a V. Slobodník

Monitoring bol vykonaný aj vďaka projektu MČP 563-2015-09 a LIFE11 NAT/HU/000926 Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline. Všetkým spolupracovníkom patrí veľká vďaka za aktívnu pomoc!

Polobúdky druh s obľubou obsadzuje, čím dochádza k niekoľkonásobnému zvyšovaniu hniezdnej hustoty.

Foto: J. Lengyel

Foto: S. Harvančík

HAJA ČERVENÁ

(*Milvus milvus*)

Boris Maderič, Ján Svetlík

Riešitelia:

J. Svetlík, S. Nuhličková, V. Pečeňák, Š. Mikiara, J. Chavko,
S. Senk, V. Nemček, M. Noga, B. Maderič

Spolupracovníci:

R. Jureček, D. Horal, I. Literák, L. Peške, H. Matušík

Súhrn výsledkov v rámci areálu výskytu *Milvus milvus* na Slovensku (Dolnomoravský úval, Borská nížina, Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina, Laborecká vrchovina)

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	33
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	13
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	13
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	8
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	19
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	5
Krúžkované jedince (pull)	<i>Ringed pull</i>	4

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V skúmanom území v roku 2015 obsadilo svoje hniezdne teritória 13 párov. Z uvedeného počtu bolo 8 párov produktívnych, ktoré spolu vyvedli 19 mláďat (4× 3, 3× 2, 1× 1)! Celková hniezdna úspešnosť bola 1,46 vyletených mláďat/hniezdiaci pár, resp. 2,38 vyletených mláďat/produktívny pár.

Príčinou neúspešnosti hniezdenia bolo nepriaznivé počasie (1×), vyrušovanie (1×), pravdepodobné zničenie znášky *Corvus cornix* (1×) a neznáma príčina (2×).

V rámci realizácie malého členského projektu RPS „Monitoring hniezdnej populácie haje červenej na severovýchodnom Slovensku“ (Pečeňák, Mikiara) bolo skontrolovaných spolu 18 historických, existujúcich a potenciálnych lokalít hniezdného výskytu druhu. V Ondavskej vrchovine boli dvom mláďatám inštalované vysielачky fungujúce na báze GSM (Peške, Literák). V Borskej nížine (k. ú. Sekule) bol dňa 5.11.2015 nájdený uhynutý jeden exemplár haje červenej, veterinárne vyšetrenie potvrdilo otravu karbofuranom. Uhynutý jedinec sa našiel len vďaka satelitnej vysielачke, ktorú mu nainštalovali rakúski ornitológovia (R. Raab) v lete 2015. V uvedenej veci bolo na políciu podané trestné oznámenie.

**Dve mláďatá z Ondavskej vrchoviny tesne po inštalácii vysieláčiek.
Foto: S. Senk**

**Príčinou úhynu nájdenej haje červenej v Borskej nížine bola otrava karbofuranom.
Foto: B. Maderič**

**Hniezdna lokalita haje červenej v Borskej nížine.
Foto: J. Svetlík**

Foto: J. Lengyel

KAŇA POPOLAVÁ

(*Circus pygargus*)

Michal Noga

Riešitelia:

J. Lengyel, M. Noga, D. Rak, T. Veselovský, B. Matejovič

Spolupracovníci:

R. Jureček, J. Gúgh, M. Kern, J. Chavko,
P. Puchala, V. Vongrej, V. Nemček

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	10
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	2
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	2
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	1 + 1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	3 + 3
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	2

Prvé pozorovanie kaní popolavých boli tradične zaznamenané v druhej dekáde apríla (17. apríl, Rožňava, M. Olekšák), posledné pozorovanie je z 20. septembra (Žitavský luh, J. Gúgh).

Na tradičných hniezdných lokalitách (napr. Borský Mikuláš, Dolný Ohaj, Žitavský luh) nebolo hniezdenie zaznamenané.

Pri žatevných prácach pri obci Lopašov boli nájdené 3 nelietajúce mláďatá, ktoré boli prevzaté do opatery v rehabilitačnej stanici v Ratnovciach. Po dosiahnutí letuschopnosti boli 22. augusta vypustené na Žitavskom luhu. Vyvedenú rodinku kaní popolavých (3 juv.) pozoroval B. Landsfeld pri Kočine (lokalita je od Lopašova vzdialená len 8 km), ale presná lokalita a ani hniezdne prostredie nie je známe.

Z monitoringu kaní popolavých.

Foto: M. Noga

Najväznejšiu hrozbu pre kane popolavé predstavujú žatevné práce.

Foto: M. Noga

Foto: R. Jureček

KAŇA MOČIARNA

(*Circus aeruginosus*)

Vladimír Nemček

Riešitelia:

P. Baroš, I. Bartko, P. Ďurian, J. Gúgh, P. Chrašč, T. Karlík,
D. Kerestúr, J. Lengyel, P. Lipovský, B. Matejovič, M. Mojžiš,
V. Nemček, M. Noga, M. Olekšák, S. Pačenovský, P. Pjenčák,
M. Repel, J. Ridzoň, R. Slobodník, T. Veselovský

Počet hniezdiacich párov	<i>Number of nesting pairs</i>	163
Počet krúžkovaných mláďat	<i>Number of ringed juveniles</i>	115

Zaznamenané hniezdiace páry (C4-D16 kategórie ISTB a AVES) boli podrobnejšie sledované v niekoľkých orografických celkoch. V oblasti Borskej nížiny a Dolnomoravského úvalu, na ploche o rozlohe 78 km² boli zaznamenané iba 2 páry, ktoré hniezdili neúspešne pravdepodobne vplyvom neskoršieho zaplavenia hniezda. V oblasti bolo vplyvom sucha málo mokradií so stálou hladinou vody. Celkovo v oblasti Borskej nížiny boli zaznamenané iba 4 hniezdiace páry. V iných orografických celkoch boli zaznamenané hniezdiace páry vo Východoslovenskej rovine (67 párov), Slovenskom krase (28), Hronskej pahorkatine (24), Košickej kotline (12), Podunajskej rovine (9), Ipeľskej kotline (8), Cerovej vrchovine (4), Lučenskej kotline (4), Revúckej vrchovine (2), Rimavskej kotline (1), Nitrianskej pahorkatine (1) a Trnavskej pahorkatine (1). Podľa biotopov kane hniezdili na vodných plochách (82 párov), mokradiach (36), mŕtvych ramenách (25), vodných tokoch (14), poliach (2) a v iných biotopoch (4).

Najviac párov bolo zaznamenaných v CHVÚ Senné (35 párov), Medzibodrožie (32), Slovenský kras (28), Parížske močiare (23), Košická kotlina (12), Cerová vrchovina-Porimavie (4), Záhorské Pomoravie (4), Lehnice (1) a Žitavský luh (1).

Prvý prílet bol zaznamenaný 16.2.2015 na lokalitách pri Devínskej Novej Vsi a Komárne (Lengyel a Nemček). Posledný záznam za rok 2015 je zo 7.11. z Parížskych močiarov (Lengyel a Trnka). Pravdepodobne zimovanie bolo zaznamenané 17.1. pri ústí Starej Nitry do Váhu (Petrovič). Na nocoviskách prebiehalo sčítanie v oblasti CHVÚ Žitavský luh (79 ex.), pri Tvrdošovciach (22 ex.), na odkalisku Amerika pri Šali (12 ex.), Brzotínskome rybníku v Slovenskom krase (9 ex.), Zemlínkej šírave (5 ex.) a Senianskych rybníkoch (2 ex.).

Monitoring kaní močiarnych bol realizovaný aj s finančnou podporou projektu Ochrana bučiaka veľkého a chochlačky bielookej v CHVÚ Medzibodrožie na Východoslovenskej nížine v rámci organizácie SOS/Bird-Life Slovensko.

Za poskytnuté údaje a prácu v teréne ďakujem všetkým riešiteľom i ľuďom ktorí poskytli údaje do databáz ako AVES a birding.sk.

VÝR SKALNÝ

(*Bubo bubo*)

Michal Noga

Riešitelia:

Šnírer L., Prachár V., Flajs T., Olekšák M., Dubravský A., Harvančík S., Matejovič B., Kicko J., Kostra M., Suchánek O., Pačenovský S., Šotnár K., Jureček R., Svetlík J., Obuch J., Mikiara Š., Nemček V., J. Chavko J., Veselovský T.

Foto: archív

Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	61
Kontrolované hniezda	<i>Checked nests</i>	29
Vyvedené mladé	<i>Fledglings</i>	38

V roku 2015 bolo zistených 61 obsadených teritórií výra skalného. U 29 z nich bola sledovaná i hniezdna produktivita – z 19 úspešných hniezd bolo vyvedených 38 mláďat. Desať hniezd nebolo úspešných. Systematický monitoring bol realizovaný najmä na Ponitri (L. Šnírer) a v Malých Karpatoch (M. Noga, V. Prachár, V. Nemček). Sledovaná je i už stabilná populácia v lužných lesoch v slovensko – rakúsko – českom pohraničí (J. Svetlík, T. Zuna-Kratky, D. Horal). Pozornosť sa venovala potravnej ekológii i akustickej aktivite výrov. Z negatívnych faktorov pretrváva usmrcovanie na stípmoch 22 kV vedenia a cestná doprava.

Hniezdo výra v starom hniezde bociana čierneho.
Foto: J. Svetlík

Foto: R. Jureček

SOVA OBYČAJNÁ

(*Strix aluco*)

Vladimír Nemček

Riešitelia:

M. Baláž, M. Demko, P. Ďurian, T. Flajs, M. Fulín, A. Gajdošová, M. Gonšor, J. Gúgh, L. Chládek, P. Chrašč, R. Jambor, B. Jarčuška, R. Jureček, M. Jurica, I. Kalafusová, J. Kulla, A. Kürthy, V. Marušic, V. Mikiara, T. Mišek, M. Mojžiš, V. Nemček, M. Noga, T. Novák, J. Obuch, S. Pačenovský, V. Pečeňák, M. Revický, R. Slobodník, K. Šotnár, V. Šrank, J. Topercer, M. Zámečník, P. Zemánek

Počet záznamov	Number of recordings	242
Počet teritórií	Number of territories	213

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Údaje za celkový počet teritórií obsahujú dodané údaje v kategóriách B2-D16 podľa AVES databázy. Údaje v databáze AVES sú prevažne nesystematického charakteru, využiteľné na zistenie navštevovaných oblastí riešiteľmi. Okrem AVES databázy boli použité údaje zo systematického prieskumu území – využitím nočného alebo akustického monitoringu.

V orografických celkoch boli teritóriá zistené v Strážovských vrchoch (24 teritórií), Malej Fatre (19), Malých Karpatoch (15), Levočských vrchoch (15), Bachurni (14), Čergove (14), Chočských vrchoch (11), Oravskej Magure (8) v ostatných orografických celkoch bolo zaznamenaných menej ako 7 teritórií. V období jeseň 2014 – jar 2015 bolo v Malých Karpatoch na ploche 20 km² zistených 8 teritórií. Výskum prebiehal v 5tich štvorcoch 2x2 km², na ktorých boli sovy monitorované zo siedmich bodov, 3x45 minút po západe Slnka. V jednom štvorci boli zistené max. 3 teritóriá. V oblasti Malých Karpát bol tiež realizovaný Malý členský projekt, zaoberajúci sa vplyvom obhospodarovania lesov Pro Silva na populácie sov a diverzitu vtáčích spoločenstiev. Na území sídiel bol druh zaznamenaný v sídlach - Jenkovce, Pavlovce nad Uhom, Senné, Čičarovce, Rudná (2), Zlaté Moravce, Bratislava.

V tomto roku boli započaté prípravy pre spoločný monitoring lesných druhov sov v rámci krajín Českej republiky, Poľska a Slovenska. Z tohto monitoringu by získané údaje mohli tvoriť základ poznatkov zmien v populácii sovy obyčajnej v priebehu rokov vo všetkých troch krajinách.

Údaje boli získané pomocou členov Ochrany dravcov na Slovensku a SOS/BirdLife Slovensko. Za všetky údaje ďakujeme všetkým prispievateľom údajov.

Mapa – štvorce 10x10 km s aspoň jedným zaznamenaným teritóriom.

Zdroj: AVES – Symfony

PÔTIK KAPCAVÝ

(*Aegolius funereus*)

Samuel Pačenovský

Riešitelia:

T. Flajs, M. Fulín, A. Kúrthy, J. Obuch, S. Pačenovský, K. Šotnár
a ďalší, využité boli i dáta z databázy AVES a www.birding.sk

Foto: S. Harvančík

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	30
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	30
Obsadené hniezda	<i>Incubating pairs</i>	0
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	0
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	?
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	?
Kružkované jedince (pull / ad)	<i>Ringed pull/ad</i>	0

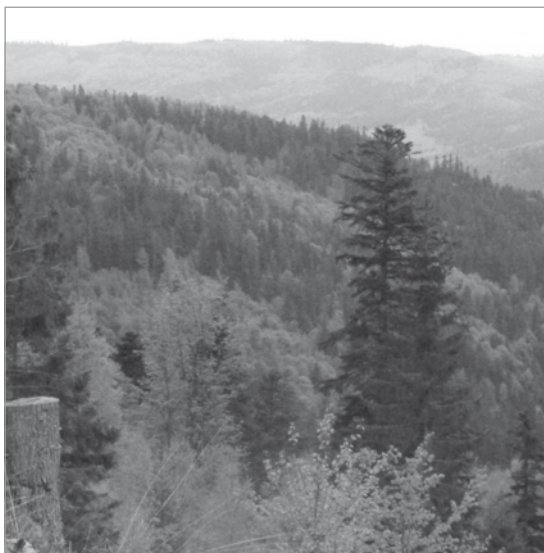
Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Zistilo sa 30 obsadených teritórií v pohoriach: Krivánska Malá Fatra 12, Volovské vrchy 10, Levočské vrchy 3, Štiavnické vrchy 3, Veľká Fatra 2, Čierna hora 1, Slanské vrchy 1, Strážovské vrchy 1.

Všetkým riešiteľom a spolupracovníkom touto cestou ďakujeme za ich prácu a dodané údaje.

Projekt „Monitoring a ochrana lesných druhov sov v pohorí Žiar“ bol podporený z MČP SOS/BirdLife Slovensko.

Hniezdne prostredie pôtika kapcavého, Starovodská dolina.
Foto: S. Pačenovský

Foto: J. Kulla

KUVIČOK VRABČÍ

(*Glaucidium passerinum*)

Samuel Pačenovský, Karol Šotnár

Riešitelia:

T. Flajs, M. Fulín, M. Gonšor, P. Chrašč, B. Jarčuška, J. Kulla, A. Kürthy, M. Lehocký, J. Obuch, S. Pačenovský, K. Šotnár a ďalší, využité boli i dáta z databázy AVES a www.birding.sk

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	76
Obsadené teritória	<i>Occupied territories</i>	76
Dohľadané páry	<i>Nests found</i>	2
Sledovaná produktivita	<i>Monitoring of nest productivity</i>	3
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	min. 2

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Spolu bolo zaznamenaných 76 teritórií. Z toho vo Veľkej Fatre 14, vo Volovských vrchoch 12, v Strážovských vrchoch 10, v Levočských vrchoch 8, v Krivánskej Malej Fatre 7, v Kremnických vrchoch 4, v Čergove 4, v Oravskej kotline 3, v pohorí Žiar 3, v Oravskej Magure 2, v Kysuckých Beskydách 2, v Nízkych Tatrách 2, v Slovenskom raji 2, na Poľane 1, v Bukovských vrchoch 1 a v Chočských vrchoch 1.

Bolo dohľadané jedno hniezdo so sledovanou produktivitou, zistilo sa 1 neúspešné hniezdenie a bolo pozorované 1 vylietané mláďa v spoločnosti rodičov.

Pár č. 1. V Strážovských vrchoch nad obcou Tužina sme toho roku zaznamenali hniezdenie ďalšieho páru, ktorý bol vzdialený od minuloročného páru kuvíčkov iba 830 m. V suchom pahýli buka sa v 8,5 m výške nachádzala dutina po dubníkovi (*P. tridactylus*), v ktorej samica kuvíčka zasadla na násadu približne 18. apríla 2015. Nadmorská výška lokality bola 630 m n. m. Dňa 15. júna 2015 sa jedno mláďa nachádzalo asi 15 m od hniezdneho pahýľa hore vo svahu a v opačnom smere, ako bola umiestnená dutina. Sedelo na bočnom konári jedle iba 1 m vysoko. Ako zaujímavé úlovky sme zaznamenali 1 ex. vrabca poľného a 4 ex. penice obyčajnej.

Pár č. 2. Dňa 16. júla 2015 bolo v Strážovských vrchoch nad obcou Chvojnica pozorované dobre lietajúce mláďa za prítomnosti oboch rodičov (Šotnár).

Pár č. 3. Na Horných Kysuciach bol pozorovaný pár v Kysuckých Beskydách, ktorý obsadil v čase inkubácie klátikovú búdku. Prebiehalo tu aj párenie. Potom však tento pár sa presídlil do dutiny v jedli vzdialenej 60 m a nakoniec toto hniezdenie skončilo v štádiu inkubácie neúspešne, dôvod bol nezistený (Kulla).

V roku 2015 pokračovalo intenzívne mapovanie lesných druhov sov v CHVÚ Veľká Fatra v Harmaneckej a Žarnovickej doline (Šotnár, Obuch), kde bolo zaznamenaných 17 teritórií kuvíčkov z toho 4 teritória boli v Kremnických vrchoch. Intenzívne mapovanie prebiehalo aj v Strážovských vrchoch v oblasti horného Ponitria, kde na ploche 30 km² bolo zaznamenaných 10 teritórií kuvíčkov (Šotnár).

Vo Volovských vrchoch sa zmapovalo 12 teritórií v Starovodskej doline (Kürthy, Pačenovský) s využitím klasického "súmračno-denného" aj akustického monitoringu. Zaujímavý je údaj teritoriálneho samca (Jarčuška) z Bukovských vrchov, kde je doteraz údajov o výskyte kuvíčkov málo. V Krivánskej Malej Fatre evidovaných z už 15 teritórií kuvíčkov za posledné 2 roky, z toho v r. 2015 kontrolovaných 7 (Flajs).

Foto: J. Svetlík

SČÍTANIE MYŠIAROK UŠATÝCH NA ZIMOVISKÁCH 2015/2016

Michal Noga, Tomáš Veselovský

Spolupracovníci:

Bacsa K., Horal D., Lengyel J., Rak D., Spišiak J., Slobodník R., Slobodník V., Tulis F., Žiak J., Veselovský T., Šotnár K., Spišák J., Trnka M., Kecskés M., Virághová M., Prachár V., Olekšák M., Odkladalová V., Kosák M., Valachovič P., Richter M., Valovics S., Cepec M., Orságh M., Kočí J., Deutschová L., Palágyi Z., Rajska M., Riflík Z., Noga M., Nogová E., Marušic V., Staňová N., Zemko M., Drahovský L., Karaba P., Kulla M., Csiffáry L., Obuchová Z., Svetlík J., Chavko J.

Obsadené zimoviská	<i>Occupied localities</i>	58
Počet myšiарok	<i>Number of owls</i>	1242
Priemerný počet na zimovisku	<i>Average on roosting place</i>	21,41

V zimnom období 2015/2016 bolo na juhozápadnom Slovensku kontrolovaných 58 obsadených denných zhromaždišiek myšiарok ušatých. Celkovo bolo zaznamenaných 1242 sov. Najvyšší počet zimujúcich sov bol zaznamenaný na lokalite Zemianske Sady (70 ex., T. Veselovský), nad 50 jedincov bolo zaznamenaných na ďalších piatich lokalitách.

Vďaka úsiliu Tomáša Veselovského a realizácii jeho nápadu „Súťaž s myšiарkami“ sa nám túto zimu podarilo získať údaje o nových lokalitách; myšiарky boli spropagované i odvysielaním reportáže v TV Markíza (L. Deutschová). Na viacerých lokalitách bol realizovaný zber vývržkov.

Fotografia zo súťaže: myšiарky na lokalite Nitra - Lužianky.
Foto: N. Staňová

Fotografia zo súťaže: zimovisko myšiарok, lokalita Krakovany.
Foto: J. Kočí

ZIMNÉ SČÍTANIE VYBRANÝCH DRUHOV DRAVCOV 15. AŽ 17. JANUÁRA 2016 NA SLOVENSKU

VYHODNOTENIE VÝSLEDKOV MONITORINGU

Jozef Chavko

Už 10. rok sme realizovali zimné sčítanie dravcov na západnom a východnom Slovensku s prioritným zameraním na tri druhy, *Falco cherrug*, *Aquila heliaca* a *Haliaeetus albicilla*. Hlavným cieľom sčítania je predovšetkým poznanie stavu obsadenosti aktuálnych domovských okrskov uvedených druhov. Pridanou hodnotou je sčítanie ostatných druhov dravcov.

Celkovo sa v trojdňovom termíne 15., 16. a 17. januára zúčastnilo sčítania 48 mapovateľov. Klimatické podmienky boli vyhovujúce, dobrá viditeľnosť, na západnom Slovensku nebola snehová pokrývka a na východnom Slovensku napadol sneh len do 5 cm, ktorý sa však rýchlo roztopil.

Na západnom Slovensku mapovali: Landsfeld B., Deutschová L., Slobodník R., Gális M., Matejovič B., Lengyel J., Maderič B., Jureček R., Izakovič J., Izakovič A., Svetlík J., Kováč S., Prachár V., Šnirer L., Harvančík S., Dubravský A., Šotnár K., Noga M., Nemček V., Prešínský L., Galáš R., Hulík T., Šipkovský I., Briedik D., Krutý R., Kráľovič M. a Chavko J.

Na východnom Slovensku mapovali: Danko Š., Danková L., Mihók J., Lipták J., Balla M., Hrtan E. a Masník R.

Zo stredného Slovenska sme využili len tri pozorovania, prvé o zistení neprítomnosti *Haliaeetus albicilla* v domovskom okrsku pri Oravskej priehrade (Karaska D., in lit.) a jedno pozorovanie *Accipiter gentilis* (Suchánek O., Aves Symfony), potom výskyt *Haliaeetus albicilla* na juhu stredného Slovenska (Mojžiš M., a Kerestúr D., www.birding.sk).

Pre účely vyhodnotenia mapovania boli použité aj ďalšie verejne prístupné dáta z portálu AVES – Symfony a www.birding.sk od nasledovných autorov: Matiko P., Horal D., Štěpánek P., Mojžiš M., Kerestúr D., Mikuš J., Ryška O., Nociar P., Chrašč P., Zámečník M., Čizmárik J. a Potaš A.

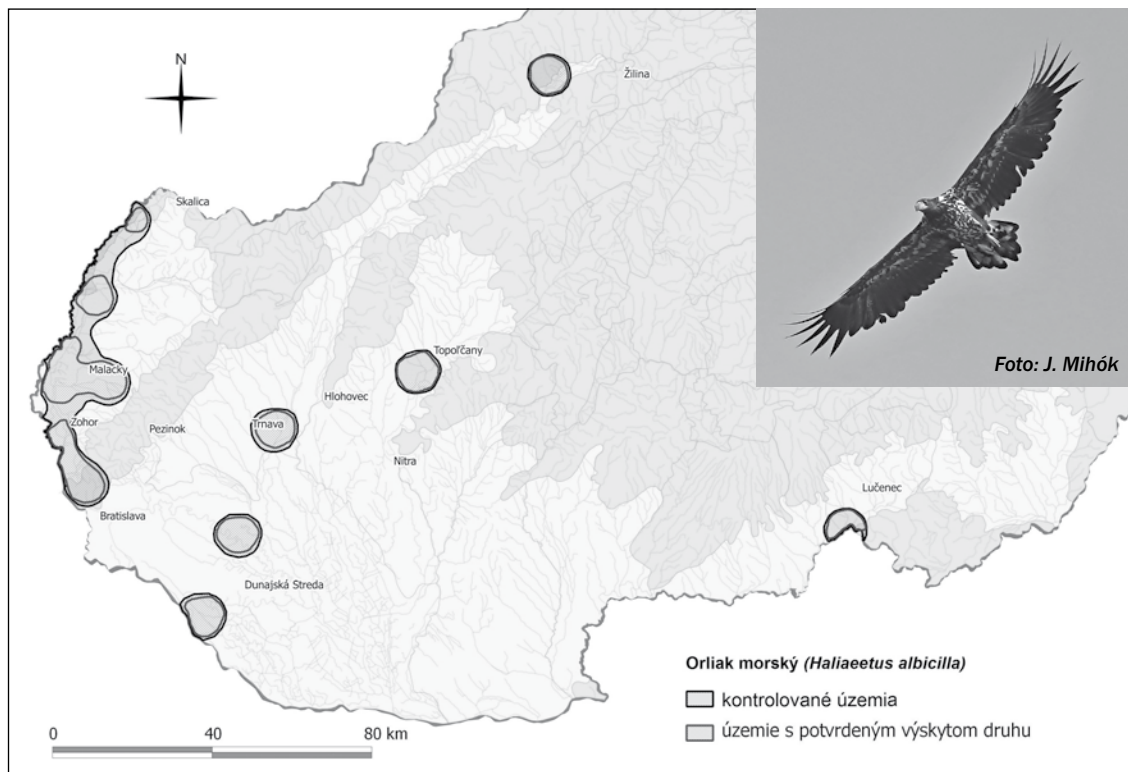
Orliak morský (*Haliaeetus albicilla*)

Sústredili sme sa na aktuálne domovské okrsky – na západnom Slovensku v Borskej nížine; na východnom Slovensku vo Východoslovenskej rovine a v Košickej kotline. Domovské okrsky v oblasti Dunajských luhov sme nemonitorovali.

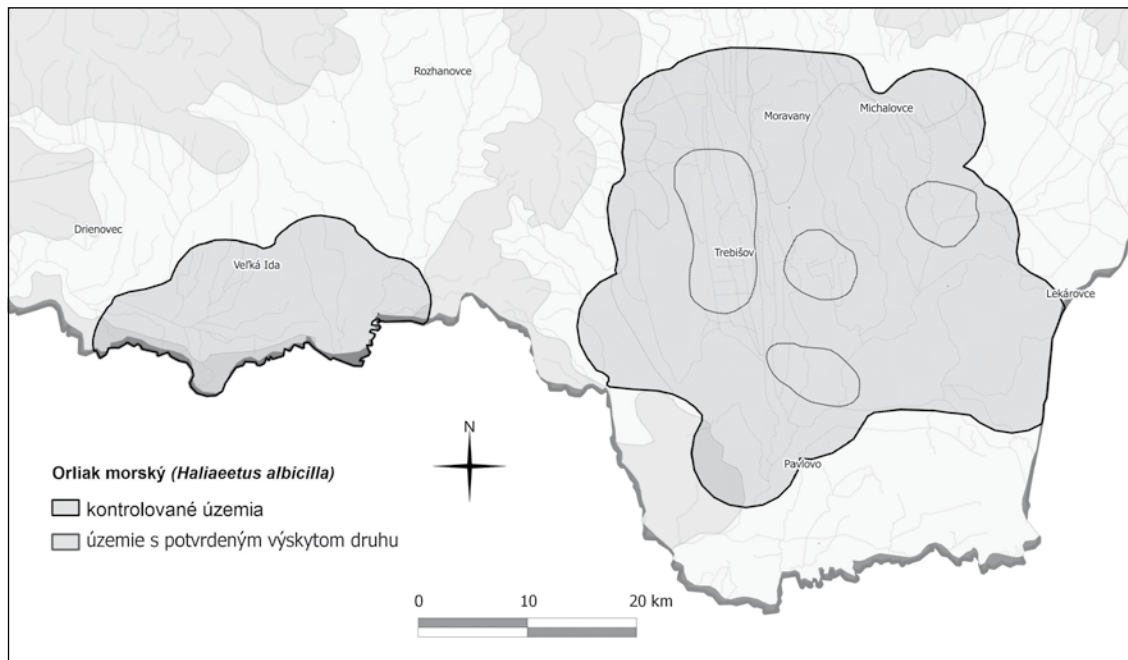
Na západnom Slovensku 15 mapovateľov skontrolovalo 16 lokalít na ktorých bolo registrovaných 17 jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 5 aktuálnych domovských okrskov z ktorých boli obsadené 2 v Borskej nížine a 2 v Podunajskej rovine. Na mape sú zobrazené výsledky monitoringu na západnom a strednom Slovensku (obr. č. 1).

Na východnom Slovensku 5 mapovateľov skontrolovalo 10 lokalít na ktorých bolo registrovaných 11 jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 5 aktuálnych domovských okrskov z ktorých boli obsadené 3 vo Východoslovenskej rovine (obr. č. 2).

Záver: z vyhodnotenia výsledkov vyplýva, že v sčítacom termíne sme na celom území Slovenska zaznamenali výskyt 28 jedincov (v r. 2015 - 33 jedincov), čo možno považovať za pomerne nízku celkovú početnosť. Je pravdepodobné, že v dôsledku teplej klímy nedošlo k zamrznutiu vodných tokov, vodných nádrží, jazier a priehrad a tak orliaky boli viac rozptýlené vo vhodných biotopoch na celom území Slovenska.

Obr.č. 1. Výsledky monitoringu výskytu orliakov morských (*Haliaeetus albicilla*) na západnom a strednom Slovensku.

Obr.č. 2. Výsledky monitoringu výskytu orliakov morských (*Haliaeetus albicilla*) na východnom Slovensku.

Orol kráľovský (*Aquila heliaca*)

Pri monitoringu bola využitá metóda priamych kontrol aktuálnych domovských okrskov, ktoré boli kontrolované aj v predchádzajúcich rokoch 2013, 2014 a 2015. Je potrebné pripomenúť, že populácia orlov kráľovských je na Slovensku sústredená len v nížinách juhozápadného a východného Slovenska. Na juhu stredného Slovenska orly kráľovské nehniezdia.

Na západnom Slovensku 13 mapovateľov skontrolovalo 22 lokalít na ktorých bolo registrovaných 29 jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 14 aktuálnych domovských okrskov z ktorých bolo obsadených deväť. Na mape sú zobrazené výsledky monitoringu na západnom Slovensku. Výskyt južne pod Bratislavou súvisí z hniezdením orlov kráľovských na blízkom území Rakúska (obr. č. 3).

Na východnom Slovensku 6 mapovateľov skontrolovalo 38 lokalít na ktorých bolo registrovaných 40

jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 38 aktuálnych domovských okrskov z ktorých bolo obsadených 31. Na mape sú zobrazené výsledky monitoringu na východnom Slovensku (obr. č. 4).

Ak porovnáme výsledky mapovania za obdobie posledných štyroch rokov, tak zistíme, že na západnom Slovensku tento rok poklesla obsadenosť domovských okrskov až na 64 %, naopak na východnom Slovensku stúpila obsadenosť až na 81 %. Uvedené výsledky sú však len orientačné, pretože v mnohých prípadoch nemožno jednoznačne preukázať, že zaznamenané jedince boli pôvodnými príslušníkmi domovského okrsku (tab. č. 1).

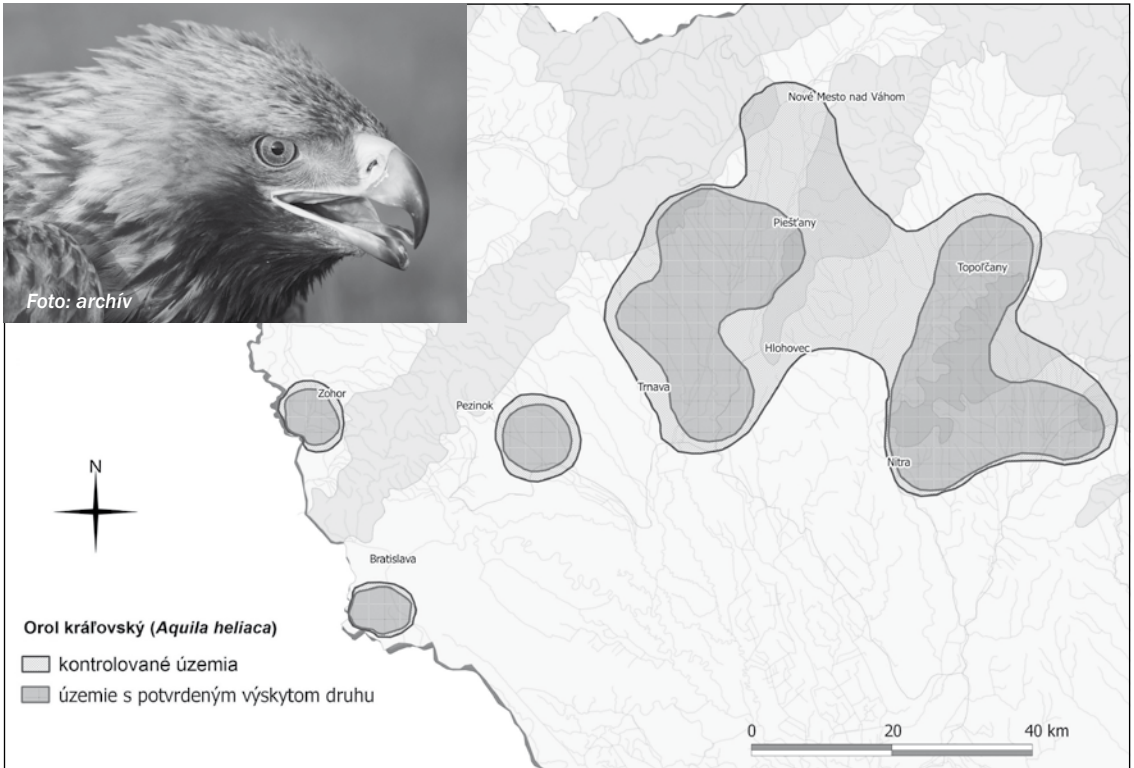
Záver: aj tohtoročné výsledky potvrdili, že najstabilnejšími v domovských okrskoch na západnom Slovensku sú páry z Tribča v Nitrianskej pahorkatine a páry z Považského Inovca v Trnavskej pahorkatine. Na východnom Slovensku majú najstabilnejší výskyt v domovských okrskoch páry hniezdiace vo Východoslovenskej rovine a Košickej kotline; tu sú páry viac skoncentrované na menšom území ako na západnom Slovensku.

Tab. č. 1: Porovnanie zistenej obsadenosti aktuálnych domovských okrskov (DO) *Aquila heliaca* v r. 2013 až 2016

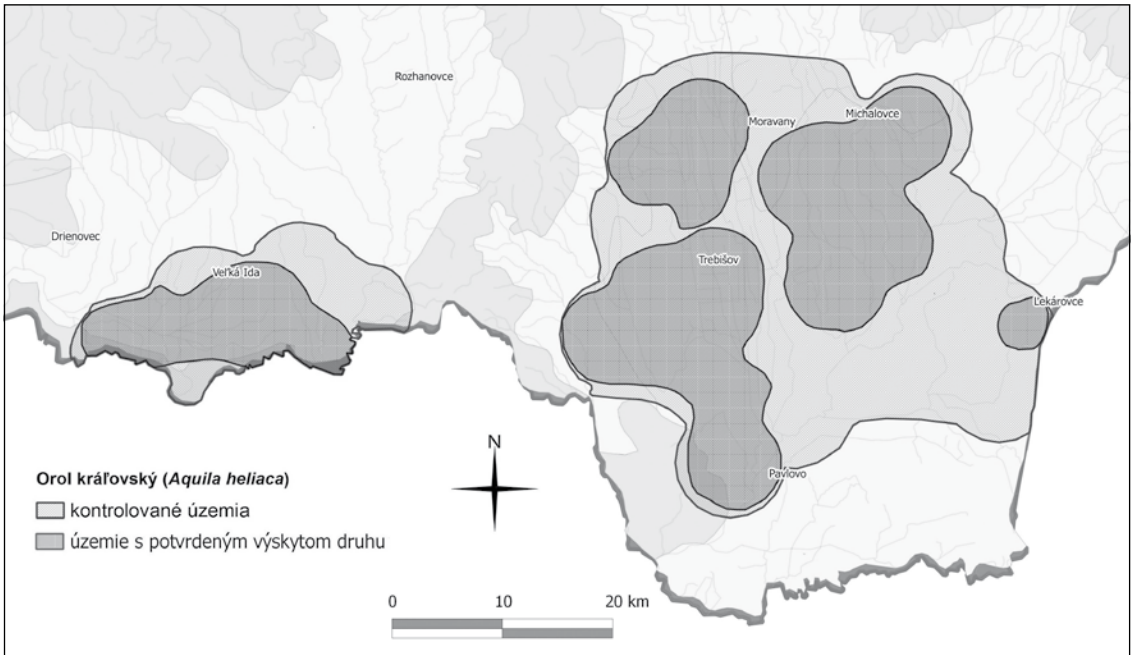
rok	západné Slovensko			východné Slovensko		
	počet DO	obsad. DO	%	počet DO	obsad. DO	%
2013	16	12	75	21	11	52
2014	18	14	77	31	20	65
2015	17	13	76	29	20	69
2016	14	9	64	38	31	81

Foto: J. Mihók

Obr. č. 3: výsledky monitoringu výskytu orlov kráľovských (*Aquila heliaca*) na západnom Slovensku, nulové registrácie indikujú absenciu v domovských okrskoch.

Obr. č. 4: výsledky monitoringu výskytu orlov kráľovských (*Aquila heliaca*) na východnom Slovensku.

Sokol rároh (*Falco cherrug*)

Pri monitoringu bola využitá metóda priamych kontrol aktuálnych domovských okrskov populácie sokolov rárohov, ktoré boli kontrolované aj v predchádzajúcich rokoch 2013, 2014 a 2015.

Na západnom Slovensku 9 pozorovateľov skontrolovalo 43 lokalít na ktorých bolo registrovaných 25 jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 33 domovských okrskov z ktorých bolo obsadených 17. Na mape sú zobrazené výsledky monitoringu na západnom Slovensku. Zaujímavá je opakovaná úplná absencia sokolov rárohov na hniezdiskách v Borskej nížine, rovnako ako v rokoch 2014 a 2015. (obr. č. 5).

Na východnom Slovensku 2 pozorovatelia skontrolovali 13 lokalít na ktorých bolo registrovaných 11 jedincov a zároveň bolo skontrolovaných 12 aktuálnych domovských okrskov z ktorých bolo obsadených 7 (obr. č. 6).

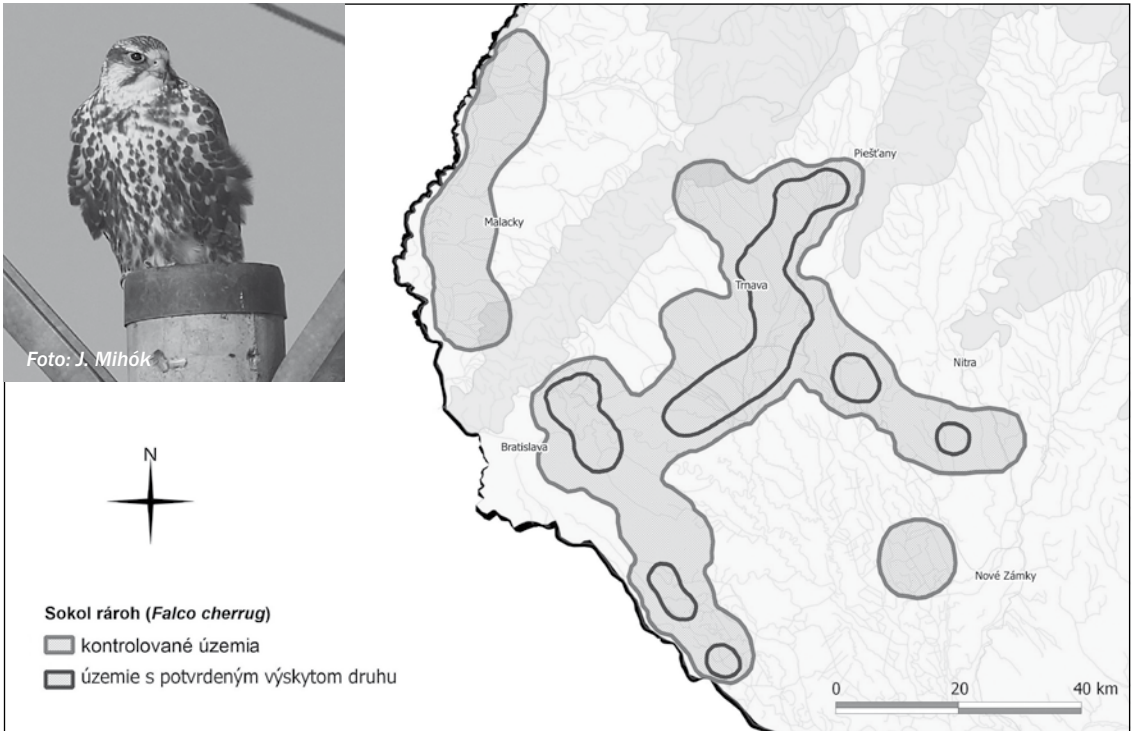
Záver: ak porovnáme výsledky mapovania za obdobie posledných štyroch rokov zistíme, že na západnom Slovensku bola obsadenosť domovských okrskov približne rovnaká ako minulý rok a k nárastu obsadenosti došlo na východnom Slovensku (tab. č. 2). Uvedené výsledky sú však len orientačné, pretože vo väčšine prípadoch nemožno jednoznačne preukázať, že zaznamenané jedince boli pôvodnými príslušníkmi domovského okrsku.

Tab. č. 2 : porovnanie zistenej obsadenosti aktuálnych domovských okrskov (DO) *Falco cherrug* v r. 2013 až 2016

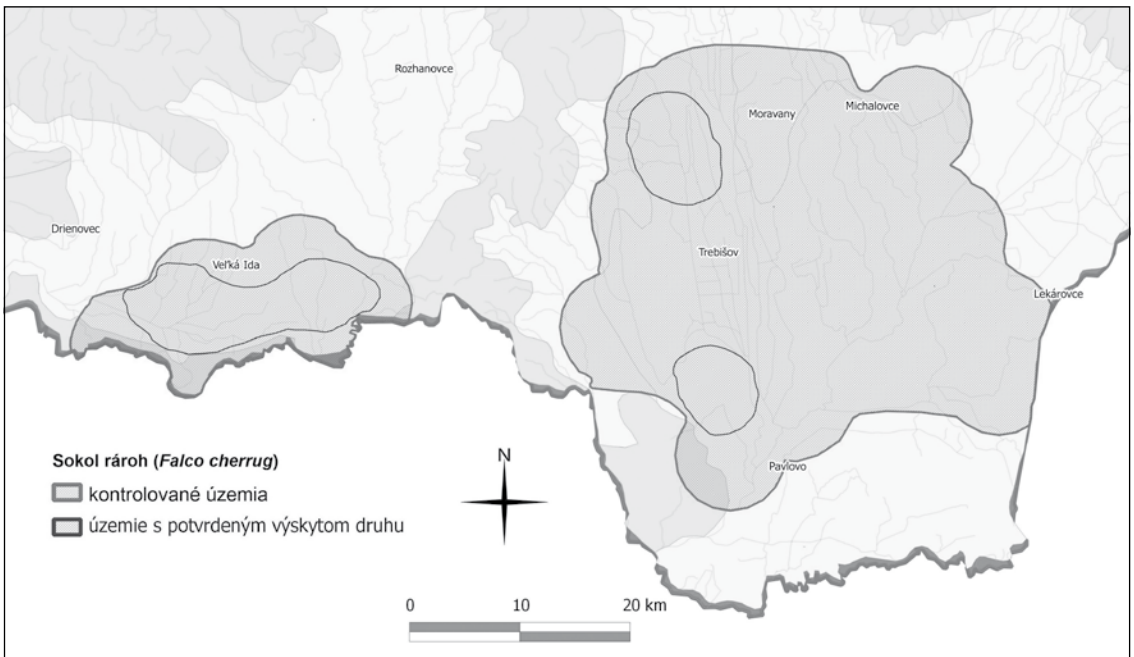
rok	západné Slovensko			východné Slovensko		
	počet DO	obsad. DO	%	počet DO	obsad. DO	%
2013	33	13	39	8	5	63
2014	33	10	33	12	4	33
2015	32	16	50	10	5	50
2016	33	17	51	12	7	58

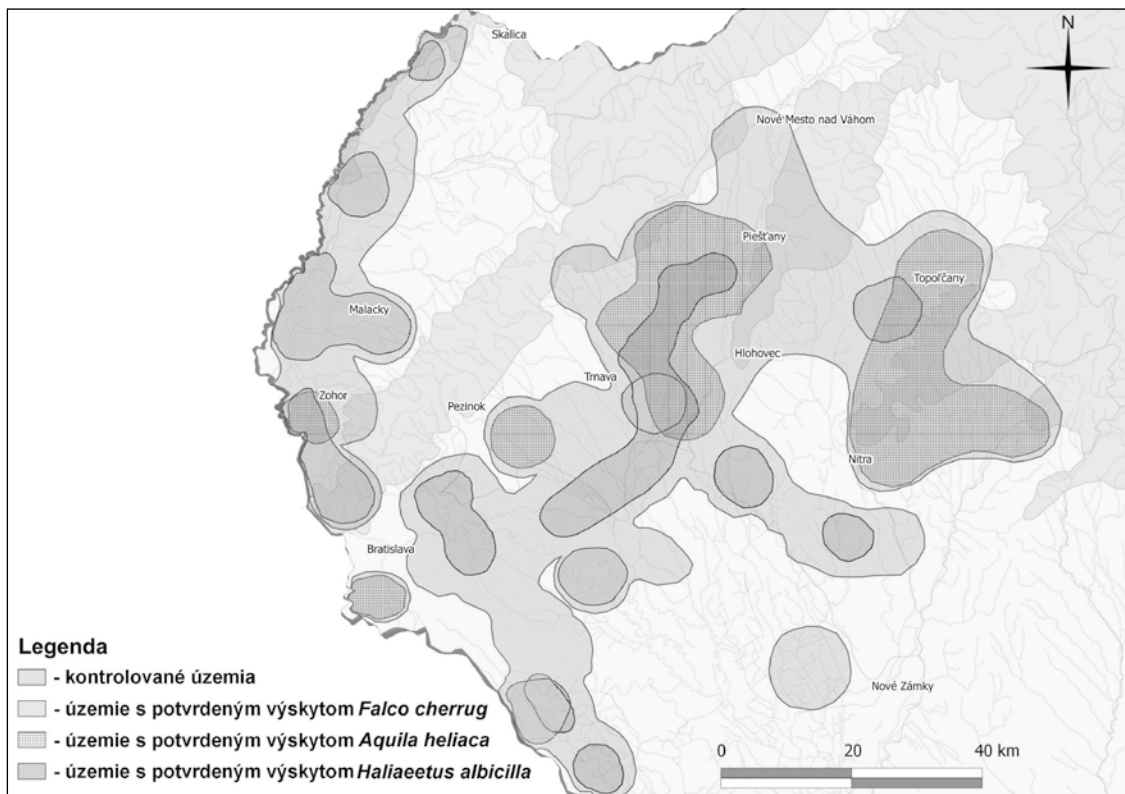
Foto: J. Mihók

Obr. č. 5: výsledky monitoringu výskytu sokolov rárohov (*Falco cherrug*) na západnom Slovensku.

Obr. č. 6: výsledky monitoringu výskytu sokolov rárohov (*Falco cherrug*) na východnom Slovensku

Obr. č. 7.: Výsledky monitoringu troch cieľových druhov na všetkých kontrolovaných územiach na západnom Slovensku.

Ostatné druhy

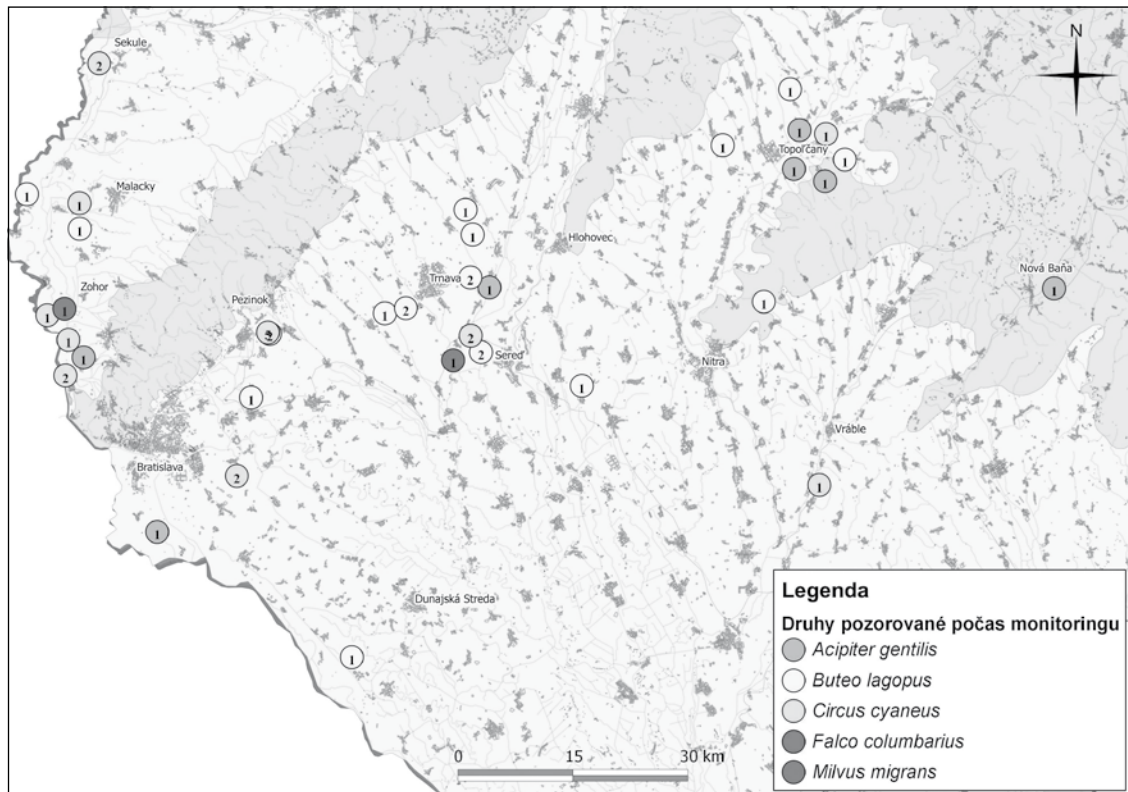
Ide o pridanú hodnotu monitoringu výskytu v domovských okrskoch troch cieľových druhov a verejne prístupných výsledkov z databázy Aves-Symfony a www.birding.sk, ktorých autori sú uvedení vyššie. Do zoznamu pozorovaných druhov neboli zahrnuté tri druhy *Accipiter nisus*, *Buteo Buteo* a *Falco tinnunculus*, pre nejednotnosť zapisovania jednotlivými mapovateľmi. Rovnako nebola zahrnutá *Milvus milvus*, sčítanie tohto druhu sa uskutočnilo samostatne v dňoch 9. a 10. januára 2016. Do zoznamu monitorovaných druhov boli z databáz Aves Symphony a www.birding.sk zahrnuté len tie pozorovania, ktoré boli zapísané do termínu 25.1.2016.

Na západnom Slovensku 18 pozorovateľov na 34 lokalitách zaznamenali: 7 ex. *Accipiter gentilis*, 19 ex. *Buteo lagopus*, 18 ex. *Circus cyaneus*, 1 ex. *Falco columbarius* a 1 ex. *Milvus migrans* (obr. č. 8).

Na východnom a strednom Slovensku 10 pozorovateľov na 21 lokalitách zaznamenalo: 9 ex. *Accipiter gentilis*, 11 ex. *Buteo lagopus*, 7 ex. *Circus cyaneus*, 1 ex. *Falco columbarius* (obr. č. 9).

Záverom si dovoľujem vysloviť poďakovanie všetkým, ktorí si našli čas a zúčastnili sa na monitorovaní zimného výskytu, verím, že okrem pekných zážitkov sme prispeli aj k lepšiemu poznaniu stavu zimujúcich populácií.

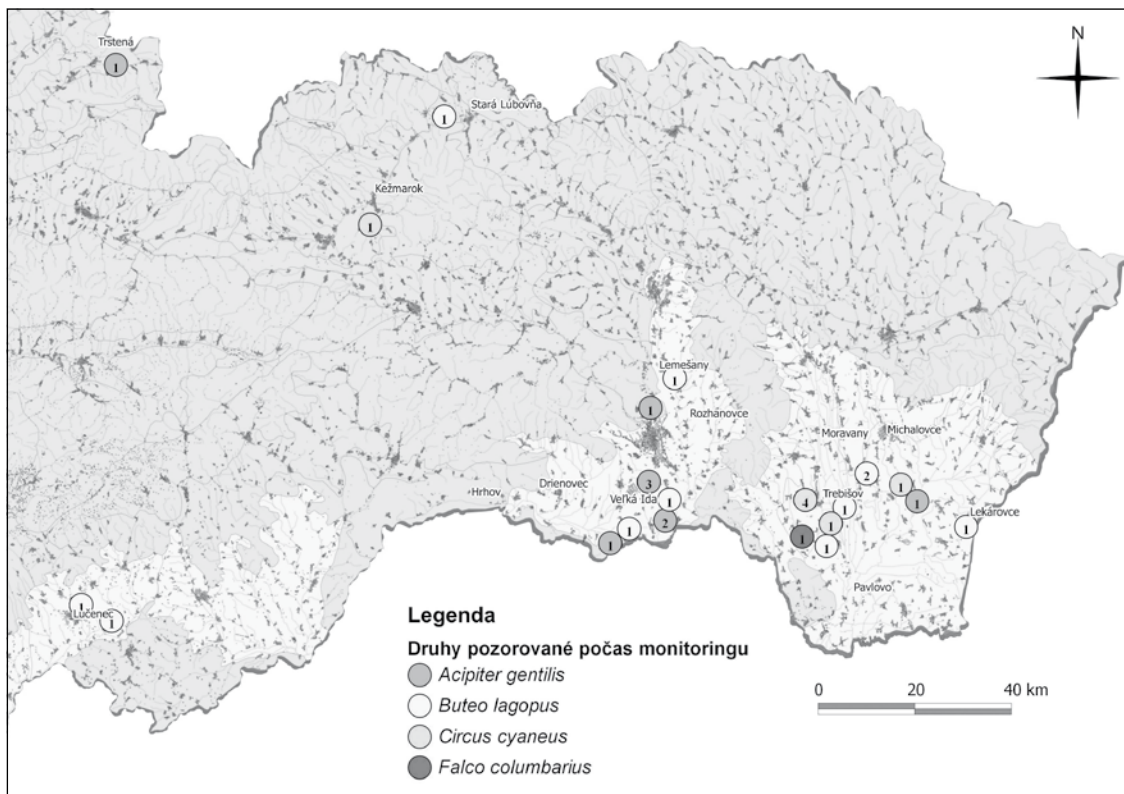
Dáta do máp previedol Marek Gális.

Obr. č. 8: Výsledky monitoringu ostatných druhov dravých vtákov na kontrolovaných územiach západného Slovenska doplnené o výsledky z Aves Symphony a www.birding.sk.

Foto: J. Mihók

Obr. č. 9: Výsledky monitoringu ostatných druhov dravých vtákov na kontrolovaných územiach východného a stredného Slovenska doplnené o výsledky z Aves Symfony a www.birding.sk.

SUMMARY

WINTER COUNT OF BIRDS OF PREY. THE WINTER CENSUS OF BIRDS OF PREY IN EASTERN AND WESTERN SLOVAKIA

The winter census of birds of prey in Eastern and Western Slovakia is being carried out 10 years already. The priority is given to three species: Saker Falcon (*Falco cherrug*) – 36 observed individuals, Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) – 69 observed individuals and the White-tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*) – 28 observed individuals. The monitoring was held between 15th and 17th January on 55 different sites, 48 experts participated on it. During the first weekend of January the experts from RPS participated on an international winter census of the Red Kite (*Milvus milvus*). 12 experts from Slovakia have joined the 54 experts from 9 countries on 26 sites. 33 individuals were observed. 11-19 individuals were roosting in Slovakia, 47 in Austria and 38 in Czech republic.

MEDZINÁRODNÉ SČÍTANIE HAJÍ ČERVENÝCH

Týždeň pred sčítaním orlov bolo realizované medzinárodné sčítanie hají červených. V oblasti Záhoria, hlavne pozdĺž rieky Moravy od Bratislavy až po Skalicu sme počas druhého januárového víkendu koordinovali 12 mapovateľov. V porovnaní s minulým rokom bol u nás zaznamenaný výrazne nižší počet pozorovaných jedincov hajie červenej – len 33 hají oproti 65 jedincom minulý rok. V tohtoročnom termíne (9.1. – 10.1.) u nás nocovalo len 11 – 19 ex. Najbližšie k nášmu územiu nocovalo ďalších 47 ex v susednom Rakúsku, blízko hraníc, pri sútoku riek Morava a Dyje a 38 ex v Česku. Do európskeho sčítania sa spolu zapojilo 54 mapovateľov z 9 krajín na 26 lokalitách. Celkový počet pozorovaných jedincov v týchto krajinách bol min. 275. Okrem Slovenska, Rakúska a Českej republiky sa do sčítania zapojilo Maďarsko, Chorvátsko, Grécko, Taliansko, Španielsko a Francúzsko.

Boris Maderič

PRO SILVA HOSPODÁRENIE V LESOCH – SPRÁVNA CESTA PRE OCHRANU VTÁCTVA?

Vladimír Nemček

V roku 2015 bol realizovaný Malý členský projekt s názvom *Vplyv obhospodarovania lesov Pro Silva na populácie sov a diverzitu vtáčích spoločenstiev*. Cieľom bolo porovnať počet teritórií sovy obyčajnej v štyroch lokalitách obhospodarovných Pro Silva spôsobom s ďalšími štyrmi lokalitami obhospodarovnými tradičným lesohospodárskym spôsobom a dvoma rezerváciami. Okrem sov boli zaznamenávané aj ďatle a ostatné druhy vtákov.

Čo je obhospodarovanie Pro Silva? Je to obhospodarovanie lesa prírode blízkym spôsobom – aspoň tak je to propagované v lesníckych kruhoch. Dôvodom pre obhospodarovanie Pro Silva spôsobom je predovšetkým šetrenie nákladov. Predovšetkým sa minimalizuje umelá obnova porastov vysádzaním a uprednostňuje prirodzené zmladzovanie porastov s cieľom vytvoriť rôznoveký porast. Okrem toho je rôznou mierou prihliadané na zlepšenie mimoprodukčných funkcií lesa – ponechávanie tzv. “mŕtveho dreva” v poraste, starých stromov, využívanie výberkového spôsobu ťažby a pod. Podľa zásad hospodárenia (<http://www.lesy.sk/showdoc.do?docid=2670>)

vyzerá z ochranárskeho hľadiska tento spôsob hospodárenia zaujímavo. V skutočnosti pravidlá nie sú presne stanovené a každá lokalita je inak obhospodarovaná a s iným cieľom – ušetrenie nákladov, zvýšenie hodnotového prírastku, podpora vzácnejších drevín, zlepšenie stability porastu, podpora biodiverzity a pod. Z toho vyplýva aj rôzny vplyv takéhoto hospodárenia na biodiverzitu. V súčasnosti je na Slovensku obhospodarovaných týmto spôsobom viacero lokalít rôznej výmery (spravidla okolo 100-150 ha). V Malých Karpatoch boli sledované štyri lokality – (Božia Muka, Dolná Marková, Ostrovec a Devínska Kobyla). Lokalita Devínska Kobyla nie je oficiálna Pro Silva lokalita, ale uplatňuje sa tu hospodárenie akoby šlo o Pro Silva lokalitu. Na každej lokalite bol umiestnený diktafón, aby zaznamenával zvuky počas noci a rána (cca. 2-3 h po východe slnka). Nižšie je uvedená tabuľka s údajmi o porastoch kde bol umiestnený diktafón.

Pre technické problémy (nenahrávanie na viacerých lokalitách) bol monitoring vykonaný najmä počas jesene. Pri zisťovaní teritórií sov to nebola význam-

Tab. 1.: Porovnanie Pro Silva a kontrolných lokalít; stĺpec „Pár“ označuje dvojice porovnávaných lokalít; „Typ lesa“ charakter lesa na mieste nahrávania, v prípade monitoringu sov a ďatľov boli zachytené aj teritória zo vzdialenejších porastov.

Mesiac	Lokalita	Pár	Plocha	Typ lesa	Vek porastu
jún	Devínska Kobyla	1a	ProSilva	živné dubové bučiny	85
jún	Dúbravská hlavica	1b	kontrolná	živné bukové dúbavy	70
september	Dračí hrádok	2a	kontrolná	extrémne kyslé dubové bučiny	180
október	Božia muka	2b	ProSilva	živné dubové bučiny	105
november	Ostrovec	3a	ProSilva	svieže dubové bučiny	55
november	Košarisko	3b	kontrolná	svieže dubové bučiny	75
august	Dolná Marková	4a	ProSilva	živné dubové bučiny	100
máj	Bradavica	4b	kontrolná	svieže dubové bučiny	130
november	Strmina	R1	rezervácia	svieže bučiny	125
august	Pohanská	R2	rezervácia	živné bučiny	125

Porovnanie výsledkov z monitoringu jednotlivých lokalít

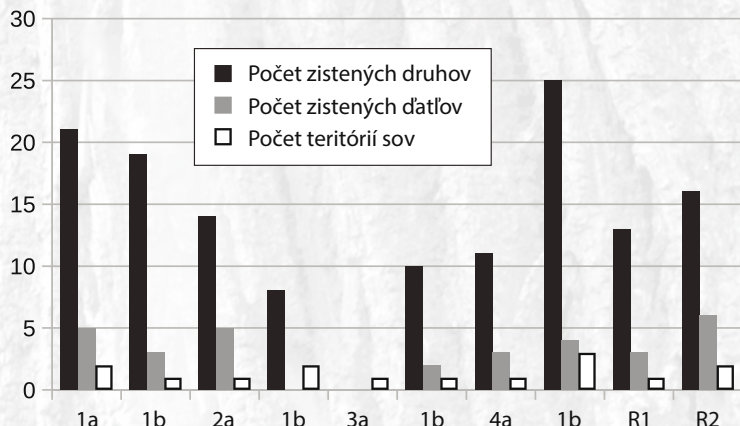

Foto: S. Yeliseev

ná prekážka, problém bol pri monitoringu spevavcov – ako necieľových druhov. Preto sa nedá dobre porovnať druhová početnosť, čo bol čiastočný cieľ projektu. Pre krátku dobu obhospodarovania Pro Silva spôsobom (od roku 2008-2009) sa čiastočne rôznoveký vek utvoril iba na lokalite Božia Muka a Devínska Kobyla. Na lokalitách Dolná Marková a Ostrovec boli prítomné prevažne rovnoveké porasty. Počet zaznamenaných teritórií sovy obyčajnej bol 1-3 teritória. Diktafóny okrem cieľovej lokality pokrývali pri sledovaní teritórií sovy aj susedné porasty. Na základe porovnania medzi Pro Silva lokalitami a lokalitami obhospodarovanými tradičným lesohospodárskym spôsobom sa nedá potvrdiť vyššia hustota teritórií sovy v porastoch obhospodarovaných Pro Silva. Okrem sovy boli zaznamenávané aj iné druhy a najmä d'atle. Ako v prípade počtu teritórií sovy ani počet druhov d'atľov nezávisel od typu obhospodarovania porastu, ale skôr od diverzity porastov. Najviac druhov bolo zaznamenaných na lokalitách s viacerými typmi porastov – buko-vo – dubové prípadne lipovo-javorové. Diverzita ostatných druhov vtákov – najmä spevavcov – závisela od mesiaca v ktorom sa robil prieskum. Najväčší počet druhov bol zaznamenaný na kontrolnej lokalite Bradavica (25 druhov). Na ostatných lokalitách bol počet druhov nižší, tie však boli sledované v letných a jesenných mesiacoch.

Celkovo projekt priniesol niekoľko pozitív a je možné ho zhodnotiť ako úspešný, najmä pokiaľ ide o zistenie počtu teritórií sovy (i keď sa zatiaľ úplne nepotvrdila teória o vyššej hustote sovy v Pro Silva porastoch) s ohľadom na nízky počet rokov obhospodarovania Pro Silva porastov. Pozitívom je aj zistenie diverzity d'atľov na lokalitách. Pro Silva hospodárenie určite prináša výhody pre zvýšenie biodiverzity najmä ak sa

zachovávajú staré stromy, ponechá "mŕtve drevo", vytvorí rôznoveký les a využíva sa výberkový spôsob ťažby. Keďže sú lokality stále v počiatočnom štádiu, definitívne zhodnotenie dopadu Pro Silva manažmentu na vtácie spoločenstvá bude možné až neskôr o niekoľko rokov. Bolo by vhodné zopakovať na rovnakých a ďalších plochách túto štúdiu o niekoľko rokov keď budú lokality dlhšie obhospodarované Pro Silva manažmentom, aby sme dostali relevantnejšie výsledky.

SUMMARY

IS THE PRO SILVA MANAGEMENT IN FORESTS A SUITABLE METHOD FOR BIRD CONSERVATION?

Forest management in Pro Silva forests is oriented on reduce cost and establishment of forest without the same age. In the Malé Karpaty mountains were monitored four objects Pro Silva and four objects using of traditional forest management. Also two reserves were monitored. For monitoring of number of owl territories and bird diversity was used acoustical monitoring (using of audio recorders). Because of technical problems and weather conditions, forest objects were monitored in different time. The project did not fully confirm main aim – if the number of owl territories is higher in objects Pro Silva. Secondary was recorded diversity of woodpecker species, highest diversity was recorded in objects with several types of forest habitats.

MAPOVANIE LESNÝCH DRUHOV SOV V HARMANECKEJ A ŽARNOVICKEJ DOLINE

Karol Šotnár, Ján Obuch

V roku 2015 sme pokračovali v systematickom mapovaní lesných druhov sov v CHVÚ Veľká Fatra, kde sme sa zamerali na dosiaľ málo preskúmané oblasti Harmaneckej a Žarnovickej doliny a masívu Flochovej. Niekoľko návštev sme absolvovali aj v Starohorskej doline.

Prvé pozorovania na uvedenom území sú od S. Pačenského z apríla 2010 (Obuch 2014). V čase od 7.3. do 22.10.2015 sme uskutočnili 10 návštev vo večerných a v ranných hodinách v oblasti Harmanca a 7 návštev v okolí Žarnovickej doliny. Použili sme modifikáciu pásovej a bodovej metódy, ktorá spočívala v prechádzaní autom po lesných zväžniciach s krátkymi prestávkami, kedy sa mapovalo chôdzou. Niekedy sme použili imitáciu teritoriálnych hlasov jednotlivých druhov sov, inokedy sme iba načúvali a registrovali ich hlasové prejavy.

V oblasti Harmaneckej doliny sme zmapovali plochu asi 30 km² lesného pôdneho fondu. Zaznamenali sme 31 teritórií štyroch druhov sov: sovy lesnej *Strix aluco* (14), kivička vrabčieho *Glaucidium passerinum* (13), sovy dlhochvostej *Strix uralensis* (2) a pôtika kapcavého *Aegolius funereus* (2). V tejto oblasti sú z hľadiska hospodárenia najviac zastúpené hospodárske lesy, kde prebieha plánovaná ťažba. Najrozšírenejšími drevinami sú smrek a buk, ostatné dreviny sú primiešané, ako napríklad borovica, smrekovec, javor, jarabina a iné. Asi pätinu územia tvorili mladiny a rúbane. V oblasti Žarnovickej doliny a Flochovej sme zmapovali zhruba 30 km² lesného pôdneho fondu. Zistili sme iba 8 teritórií dvoch druhov sov: *Strix aluco* (4) a *Glaucidium passerinum* (4).

Malé počty zistených druhov sov *Strix uralensis* a *Aegolius funereus* pripisujeme menšiemu počtu návštev v dôsledku vysokej snehovej pokrývky na začiatku mapovania. Určitý význam pripisujeme veľkej rozlohe holín a mladín s prevahou smreka. Hlavným faktorom však bol nedostatok a nedostupnosť hlavnej potravy sov, keďže tento rok nastala regresia drobných zemných cicavcov po gradácii v minulom roku. To sa prejavilo aj na hlasových aktivitách, kedy sa sovy lesné, dlhochvosté a pôtiky ozývali len veľmi krátko, niekedy iba výstražnými hlasmi i keď boli aj výnimky. Tak napríklad na zväžnici pod Zadným Ja-

peňom samica sovy lesnej s výstražným hlasom priletela o 22. hodine až do našej blízkosti a potom nás odprevádzala tým, že chvíľu letela popri odchádzajúcom aute. Oproti horskému hotelu Kráľova studňa 1250 m n. m. sme zaznamenali pár sov lesnej, ktorý si intenzívne a agresívne obhajoval svoje teritórium. Niekoľkokrát sa nám stalo, že nám sovy lesné preletovali priamo pred autom, hlavne pri horských bystrinách. Nevšedným zážitkom bolo i to, keď pri vystupovaní z auta pri sedle Šturec iba pár metrov od nás zletel z mladého smreka samec hlucháňa hôrneho. Inde nám cez cestu prebehol medveď.

Mapovaním sme zistili iba minimálny počet teritórií lesných druhov sov. Skutočný stav bude určite oveľa vyšší. Na záver chceme poďakovať ústretovému prístupu lesníkov v oboch dolinách pri povoľovaní pohybu autom po ich zväžniciach, najmä pánom Apfelovi, Nemčokovi, Moskáľovi a Michelčíkovi.

LITERATÚRA:

Obuch J. 2014: Sčítanie sov vo Veľkej Fatre. Jaskyne a hory 2014 – regionálna ročenka Turca, ročník 6: 76-79.

SUMMARY

SURVEY OF FOREST SPECIES OF OWLS IN HARMANECKÁ AND ŽARNOVICKÁ VALLEY

Between 7th March and 22nd October we visited the Harmanecká and Žarnovická valley 17 times, together with Flochova. The goal of our visits was the survey of forest owl species. We used a combination of a transect and a spot method (moving by car and walking on forest roads). In the area of survey in Harmanecká valley (30 km²) we identified 31 territories of 4 owls species (*S. aluco* 14, *G. passerinum* 13, *S. uralensis* 2, *A. funereus* 2); in the area of survey in Žarnovická and Flochová valley it was 8 territories of 2 species (*S. aluco* 4, *G. passerinum* 2). The main reason of low number of occupied territories was a low availability of prey (regression of small ground mammals).

RPS NA STRETNUTÍ MAĎARSKÝCH DRAVČIAROV

V dňoch 13 a 14.2.2016 sa konalo v poradí už 11 stretnutie dravčiarov Maďarska pod názvom XI. Solyomcsalagató (11th 'Falcon luring') s medzinárodným zastúpením, organizované skupinou pre ochranu dravcov pri MME/Birdlife Hungary a na pozvanie mimovládnej organizácie Pro Vértes Public Foundation. Stretnutie sa konalo na území Národného parku Vértes v priestoroch lesníckej školy v blízkosti obce Vértesboglár a zúčastnilo sa ho približne 150 účastníkov. Hlavný program stretnutia bol v sobotu 13.2.2016 vedený formou konferencie s prednáškami maďarských a zahraničných účastníkov. Celkovo bolo prednesených 18 príspevkov hlavne z Maďarska ale vystúpili aj

experti na dravce z Kalifornie, Rumunska, Česka, Srbska a Slovenska. Tohoročné stretnutie bolo zamerané hlavne na ochranársky status orlov, programy ochrany orlov a dosiahnuté výsledky. Za Slovensko bol Mirom Draveckým, ktorý zastupoval RPS, prednesený príspevok s názvom *Orol krikľavý (Aquila pomarina) na Slovensku: veľkosť populácie, monitoring a ochrana*. Prezentovaný bol dlhodobý trend populácie orla krikľavého na Slovensku, odhady početnosti a výsledky projektu LIFE09 NAT/SK/000396 Ochrana orla krikľavého na Slovensku (www.dravce.sk/apomarina).

Miroslav Dravecký

SÚŤAŽ S MYŠIARKAMI

Sfarbené listy stromov, Slnko zapadá čoraz skôr, vonkajšia teplota klesá... Jeseň prichádza a my už vidíme v obciach a mestách oddychujúce sovy. Sčítavanie myšiariok ušatých na zimoviskách začína.

Každý rok získavame cenné údaje o počte a distribúcii zimujúcich jedincov. Kontrolované územie je veľké a dobrovoľníkov málo, preto sme sa tento rok rozhodli zapojiť do monitoringu verejnosť.

V polovici decembra sme vyhlásili „Súťaž s myšiarkami“. Zapojiť sa mohol každý, kto nám poslal fotografiu zimoviska spolu s krátkym popisom lokality. Odmenou pre troch šťastných výhercov boli poukazy do kníhkupectva Martinus.

Aj vďaka údajom zo súťaže sa podarilo sčítať rekordný počet, cez 1200 zimujúcich myšiariok.

Myšiarky ušaté, podobne ako ďalšie druhy sov a dravcov, sú významnými predátormi poľnohospodárskych škodcov. Napriek tomu zaznamenávame zvýšený počet prípadov vtacej kriminality.

Zapojenie verejnosti do „dravčiarських“ aktivít preto zohráva dôležitú úlohu pri našej snahe o ochranu dravcov a sov v krajine.

Výhercovia súťaže:

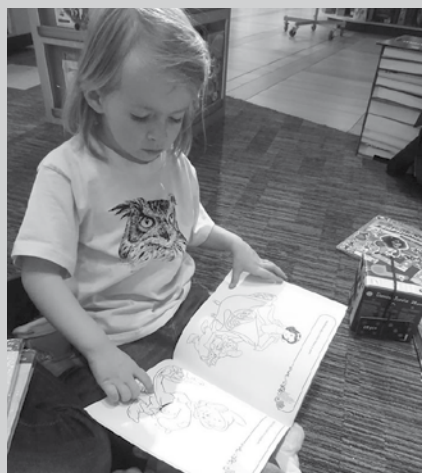
1. cena 30 € poukaz Ján Kočí
2. cena 20 € poukaz Eliška Nogová
3. cena 10 € poukaz Pavol Karaba

Srdečne blahozeláme.

Tomáš Veselovský

Eliška N. kontroluje zimovisko v Holiči.
Foto: M. Noga

Výherca si prišiel po odmenu.
Foto: M. Noga

FOTOGRAFIA ROKA 2015

Vítězné fotografie podľa hlasovania členov a sympatizantov RPS

3. miesto
Plamienka driemavá (*Tyto alba*).
Andrea Hájková

1. miesto
Sokol rároh (*Falco cherrug*),
Stanislav Harvančík